

PIARISTA DIÁK

„Menj be Urad végtelen örömeinek országába, ég Veled!”

Labancz Zsolt piarista tartományfőnök gyászbeszéde Borián Tibor atya temetésén

Kedves Rendtársaim, kedves gyászoló Családtagok, egykori Diákjaink, kedves Barátaink!

„Menj be Urad örömébe!” – így szól Jézus példabeszédében a távolból hazatérő úr szolgájához. A példabeszédben talentumokról, a talentumok ügyes forgatásáról, kamatoztatásáról beszél Jézus, s arról a lelkiületről, ahogyan a kapott kincseinkhez viszonyulhatunk. Tudjuk jól, mindannyian sok-sok kincssel érkezünk a világba, teremtésünknel fogva mindnyájan Isten gazdagságából részesedtünk, s hivatásunk és lehetőségünk, hogy ezt a gazdagságot ajándékként továbbnyújtsuk mindazoknak, akikkel életünk útján találkoztunk.

„Menj be Urad örömébe!”

Tibor bácsi életútjára tekintve lenyűgöz minket az a gazdagság, amely jellemezte őt, a rendi megbízatások-

nak, a vállalt szolgálatoknak egészen különös sokfélesége. Hiszen ifjú örökfogadalmas piaristaként tanár, osztályfőnök és kollégiumi nevelő, vagyis prefektus volt Kecskeméten, majd Budapesten a növendékházban magister studentium, a rendi fiatalok nevelője, azután énekkar vezető, tartományfőnöki asszisztens, házfőnök és sok-sok éven át igazgató is pesti iskolánkban. Később igazgató a számára oly kedves Veszprémben, egykori „alma matere” és hivatása indulásának városában, ahol a Padányi Bíró Márton egyházmegyei iskola vezetését vállalja öt éven át, annak reményével is, hátha rendünk újra meg tud telepedni „a királynék városában”. Aktív és fáradhatatlan alakítója a Diákszövetség munkájának. S emellett lelkipásztori feladatok sokaságát viszi: rendszeresen jár szentmisét ünnepelni szerzetesi közösségekbe, plébániákra, lelkigyakorlatokat tart, gyóntat.

S ha erre az életútra, és Tibor bácsi – számunkra még oly eleven – személyére tekintünk, egy szó fogalmazódik egyre világosabban: „odaadottság”. Igen, Tibor bácsi egész életét ez az egyértelmű, szerény és teljes odaadottság jellemezte. Odaadottság a piarista rendnek, odaadottság a piarista életnek, szolgálatnak. Az ő életének színtere a piarista világ volt.

Hogy jobban értsük ezt, hallgassunk bele, milyen szép, ahogyan első osztályának a ballagásán – még 1963-ban, Kecskeméten – beszélt búcsúzó diákjaihoz:

„Amikor kerestem a gondolatokat, hogy mit is szólhatnék hozzátok én, aki négy év gondját, bánatát és örömet megosztottam veletek az iskolában és a konviktusban; én, aki nemcsak egyszerűen az időt töltöttem veletek, hanem valamiképp veletek is alakultam, fejlődtem, – a régi Róma történetéből bukkant fel előttem egy kép.” „Nemcsak egyszerűen az időt töltöttem veletek, hanem valamiképp veletek is alakultam, fejlődtem” – gyönyörű kifejezése ez annak, ahogyan Tibor bácsi akkor s azután is a piarista életét élte: a sokféle szolgálat nem egyszerűen feladat, munka volt számára, hanem az ő életének, személyének alakító részesei is. Egészen be-

leadta magát ezekbe a feladatokba, kapcsolatokba, egyrészt hogy ő is alakítsa azokat, másrészt hogy közben ő maga is alakuljon, fejlődjön. Forgatta, kamatoztatta a talentumokat, hiszen tudta, hogy ez az ő élete, s felfedezte azt is, hogy ebben az életben szól hozzá az Isten, aki meghívta őt, s akinek követeként élt.

S hogy hogyan is gondolkodott Tibor bácsi az életéről, a talentumokról, szépen mutatja az a beszéde, amelyet 2011-ben, immár 78 éves korában mondott el rendalapítónknak, Kalazanci Szent Józsefnek ünnepén, a felújított budapesti épületünkben, ahová nemrég költöztünk akkoriban vissza. Ebben a homíliájában a 2009-ben tartott egyetemes rendi káptalanunk mottójából indult ki: „Docere audeo” – „merészelek tanítani, van merszem tanítani”. S a szépen kidolgozott prédikációnak – mint szinte mindig – címet is adott: „*A kalazanciusi kockázat és kaland a mai piarista hivatás mintája és gyakorlata.*” Az alcím pedig így szólt: „*A jézusi kalandvágya a piarista életben.*” Milyen szép ez: az idős rendtárs merészségről, kockázatról, kalandról beszél. Igen, azt hiszem, itt nagyon magáról is szólt Tibor bácsi: ő is ezzel a merészséggel, kockáztatással élte élete kalandját: hitte, hogy ha beleadja egész önmagát az újra és újra jelentkező kalandos helyzetekbe, amelyek a merészségét is provokálják, akkor e kalandok által gyarapszik a rábízottak élete, bontakozik az ő személye, s így épül Isten Országá mármint most, itt, köztünk.

„*Menj be Urad örömébe! ... hű voltál...*” – Nagyon értjük ezeket a szavakat Tibor bácsi életére tekintve. S amikor ezt a jézusi mondatot halljuk, felfigyelhetünk arra is, hogy Jézus örömről beszél, amikor Isten közelségét említi. Az Istennel való közelség, az Isten Országá s majd a halálunk utáni örök élet jellemzője is az öröm.

S úgy hiszem, ez a szó megint nagyon Tibor bácsiról beszél. Öröm, jókedv, vidámság – mindezek olyan szavak, s olyan vonások, amelyek nagyon kapcsolódnak bennünk Tibor bácsi személyéhez. Szerette a vidám együttléteket, közös utazásokat, kirándulásokat, szívesen kapcsolódott be baráti együttlétekbe, beszélgetésekbe – akár egy-egy pohár finom bor mellett –, ahol az élet dolgait, különböző híreket, a nagyvilág és a piarista világ történéseit lehetett megbeszélni, átgondolni. A közéletben ilyenkor mi is tapasztalhattuk, hogy alapvetően jó a lét, s emberként arra kaptunk meghívást, hogy egymás életét is segítsük. S azt hiszem, hogy azért is tudott ő ilyen baráti ember lenni, mert maga is tapasztalta életében, hogy „egy nagy, ismeretlen úrnak vendége voltam”. Tudott vendég lenni ismerős Urunknál, s így tudta a vendég-lét örömét közvetíteni környezetének is.

S így Tibor bácsi olyan piarista volt, akihez lehetett kapcsolódni: sok-sok barátja búcsúzik most is tőle, itt vannak egykori diákjai, akikkel odaadón ápolta a kapcsolatot, akiket később esketett, akiknek gyermekeit keresztelte, itt vannak munkatársai, akikkel együtt tanított, s itt vannak hívei, akik útmutatásért fordultak hozzá, szentgyónásukat végezték nála. Szent Pál írja a Filippiben élő híveknek: „Jóságos emberségeket ismerje meg mindenki!” „Jóságos emberség” – igen, ez jellemezte Tibor bácsit a kapcsolataiban. A humánus,

az emberség szép értékei – s mindez jóssággal, a másik iránti érdeklődéssel és tisztelettel, segítőkészséggel, barátságos lelkülettel „megfűszerezve”, élővé és éltetővé téve.

S bár az utóbbi időben már készültünk a Tibor bácsitól való búcsúzásra, távozásra, mégis érezzük, hogy hiányzik az ő kedves személye. Szükségünk van a „jóságos emberségnek” ilyen tanúira környezetünkben.

Tibor bácsi néhány évvel ezelőtt Thomas Mertont idézte egy prédikációjában: „*Életem titka Istenben van elrejtve. Istennek csodálatos elképzelései vannak rólam. De a tervrajzot csak Ő ismeri. Igazi lényem nem más, mint Isten legbensőbb ismerete rólam.*”

Kedves Tibor bácsi, köszönjük, hogy az elmúlt időben, hosszú életedben adattál nekünk, a magyar piarista világ tagjainak, hogy itt-ott, rövidebb-hosszabb időre összekapcsolódott az életünk, a szolgálatunk. Köszönjük, hogy kutattad Isten csodálatos elképzeléseit Veled kapcsolatban, s aktív életeddel, talentumaid bőséges kamatoztatásával már fel is villantottad e tervrajz sok-sok vonását.

Hála Érted, köszönünk Téged az Úristennek, menj be Urad végtelen örömének Országába.

Ég Veled!

Strommer Pál, MPDSZ elnök búcsúszavai

„Sok és sokféle talentumot kaptál. Sokoldalú életed igazi piarista módján élted.”

*„Véghetetlen irgalmu szentséges Isten,
Az ki engem segítesz minden ügyemben,
Te vagy énnékem győzhetetlen fegyverem,
Paizsom, kűfalom, minden reménségem.
Hajts le füleidet az magas kék égből,
Halld könyörgésemet kegyelmességdből,
És ne csinálj törvényt az én érdememből,
Hanem véghetetlen irgalmas szüvedből,”*

Zrínyi imája kezdődik ezekkel a sorokkal a Szigeti veszedelemben, de ez a Te imád is Tanár Úr, Igazgató Úr, kedves Tibor!

Megrendülten próbálunk rendet tenni kavargó emlékeinkben, gondolatainkban.

Nem történt semmi váratlan, hiszen tudtuk, láttuk, hogy fogy az erőd, egyre gyengülsz. Mégis megüt a hír, és mint minden gyászban először akaratlanul és önző módon a veszteségeinket kezdjük leltározni. Azután hamar világossá válik, hogy amiket sorra veszünk, azok egyike sem veszteség, ellenkezőleg: mindegyik velünk marad, mindegyikkel tartósan gyarapodtunk.

Tanítottad nekünk anyanyelvünk pontos és láttató használatát, közben pedig neveltél, arra neveltél, hogy képzeljük magunkat a másik oldalra, a hallgatóéra, és ellenőrizzük magunkat. Figyeljük, hogy a kimondott vagy leírt mondat számára érthető-e. Valóban azt jelenti, igazán azt a hangulatot közvetíti, amit ki szerettünk volna fejezni?

Tanítottál magyar- és világirodalmat. Ezzel az „ürügygyel” pedig létközegünnké tetted az olvasást, a verseket, de a színházat, a filmeket és a koncerteket is. Rávezettél arra, hogy mennyire leegyszerűsítő és buta az a kérdés, hogy „humán vagy reál beállítottságúak vagyunk-e”. Ha érteni akarjuk a világot, akkor használnunk kell a tudományokat, a művészeteket, a filozófiát is.

Tartottál irodalom szakkört, vezettél irodalmi színpadot, és azóta – ha mindig lámpalázzal is, de – ki merünk állni, és el merjük mondani az aktuális szerepünket. Az énekkart is vezetted, tanítottad és vezényelted, és mutáló kamaszként megértettük, hogy nem csak tökéletes egyéni teljesítmények eredője lehet jó produkció. Figyelemmel, gyakorlással és persze értő irányítással belülről biztosan, de talán kívülről is élvezhető harmóniát lehet elérni.

Elkísértél minket gyalogtúrákon, vezetőnk voltál vitorlázás közben, amikor a teremtett világ és egymás közvetlen megtapasztalása közben váltunk közösséggé, sőt szükségletünnké vált, hogy közösségekkel vegyük körbe magunkat. Különleges érzéssel követted egyéni életünket, a fejlődésünket, és feltűnés nélkül tudtál segíteni, amikor szükségünk volt rá.

Engem Te hívtál munkára a Diákszövetségbe. Együtt élhattük meg öregdiákságunk sok szép mozzanatát, együtt dolgozhattunk. Hűséges maradtál Veszprémhez,

írtál cikkeket és könyvet, szerkesztettél újságot, hírlevelet. Minden programunkat, egész munkánkat figyelted, képviseltél minket. Rendi összekötőként körültekintő, pontos és tapintatos személeted fontos támaszt jelentett, és segít majd eligazodni.

Sok és sokféle talentumot kaptál. Sokoldalú életed igazi piarista módján élted. Valaki egyszer azt mondta, hogy a „pietas et litterae” jelmondatban nagyon fontos az „et” szerepe, jelentősége, az összekapcsolás, az egységgé alakítás szolgálata. Látszólag ellentmondó jellemzőid villódnak bennem, változtatják egymást: szilárd és rugalmas, hagyományt tisztelő és újat befogadó, a földi valóságot megélt és a transzcendenst megvalló, nagyon komoly és önfeledten vidám, határozott és finoman érzékeny, megfontolt és lelkes, sőt lelkesítő.

Mindig hálás leszek Várgedő Tamásnak az ötletéért és szervező munkájáért, amivel a közelmúltban meghívott, hogy egy „nosztalgia irodalom órán” Zrínyiről újra (újra, azaz ismét és újra, azaz újdonságra) taníts minket. Történeusként, irodalmárként is jól ismerted és szeretted ezt a kort, mégis különleges gondossággal készültél az órára.

A már emlegetett irodalmi színpadon rám osztottad azt a szerepet, amiben a szigetvári hős imáját is mondanom kellett. Ide kívánczik még az imát követő néhány versszak is:

*„Igy az Isten előtt Zrini esedezett;
Azért meghallgatá az ő könyörgését.
Háromszor láttatott Zrininek, feszület
Hogy hozzá le hajlott, felelvén ezeket:
Im az te könyörgésedet meghallgattam,
Az te buzgó szüvedet mind általláttam,
Atyai kedvemben ügyedet fogadtam,
Ne félj, mert nem héában érted megholtam.
Örülj, én jó szolgám, mert jól kereskedtél,
Mert öt talentomodra még ötöt nyertél,
Világon magadnak koronát kötöttél,
Mellyet aranyassan Atyámhoz viszed fel.
Ottan az angyalok téged készen várnak,
Rendelt seregekben cherubinok állnak,
Téged jobb kezére Atyámnak állatnak,
Veled együtt örökkén vigadni fognak.”*

Amen.

FOTÓ: MIKECZ TAMÁS

Gyászmise a Piarista kápolnában

Lukács László Sch.P.homiliája

Az utolsó vacsora leírásában mind a négy újszövetségi leírás említi, hogy amikor Jézus kezébe vette a kenyeret, először hálát adott, majd ezután adta oda tanítványainak az ismert szavakkal. Bizonyára ez lehet az oka annak, hogy már a legkorábbi apostoli iratok a hálaadás, az Eucharisztia szóval említik az utolsó vacsorát felidéző úrvacsorát, a kenyértörést, ma használt szavunkkal a szentmise ünneplését.

Milyen megrendítő, hogy Jézus akkor, amikor élete végéhez, önként vállalt szenvedéséhez és halálához közeledik, hálát ad az Atyának. Csak találgathatjuk, mi mindenért adhatott hálát ebben a sorsdöntő órában, amikor nemcsak saját élete, de az egész emberiség sorsa forgott kockán. Talán nem is ezért vagy azért, konkrét dolgokért, ahogy mi emberek szoktunk köszönetet mondani, vagy akár Istennek hálálkodni – amire sok szép példát találunk a Bibliában –, hanem mindenért talán úgy, mint a Máté evangéliumában található hálaadó imában felujjong az Atya szeretetének örömeiben. Az Istenfiú öröktől hálát ad, isteni módon, a Szentháromság személyeinek egymást átölelő szeretetében; és emberi módon, azért hogy közénk születhetett, és emberi formában is bizonyíthatta Isten értünk lángoló szeretetét: mindenét odaadhatja az emberiségért, hogy az Atyához vezessen mindenkit, akit Ő neki adott.

Amikor most Jézus Eucharisztiajához csatlakozunk, hogy testvérünket az Atya oltalmába ajánljuk, első gondolatunk ez a mindent átfogó hála Istennek.

Csatlakozunk evvel nemcsak Jézusnak, de Tibor testvérünknek a hálaadásához is. Amikor a kórházi ágyon, már igen legyengült állapotban, fölvette a betegek szentségét, utána alig hallható suttogással sokáig ismételte ezt a szót: hála, és hosszan folytatta, mi mindenért hála az életében.

Életének történelmi keretei, a hányattatásokkal teli utóbbi évtizedek mindnyájunk számára ismertek. Az idősebbek ugyanezeket élték végig, a fiatalabbak pedig szüleiktől hallhattak minderről első kézből. Világháború, államszocializmus, rendszerváltozás.

A történelem külső körülményei között azonban rendtársunk életét a családi fészek után valójában a piarista szerzeteshivatás határozta meg. Életének 83 esztendejéből 72-t piarista eszmék vonzáskörében, 63-t fogadalmass szerzetesként élt le. Kisdiákként ismerkedett meg a piarista eszménnyel, nem könyvekből, hanem tanárainak élő és vonzó példáján keresztül. Nem volt még akkoriban rendszeres hivatásgondozás, ő a piarista iskola hétköznapjaiban ismerhette meg Kalazanci Szent József életét és példáját, és így érlelődhetett meg benne a piaristák hármas-egy hivatása: elhatározta, hogy ő is szerzetes-pap-tanár akar lenni ebben a közösségben.

Életre szóló döntése nyomán kérte felvételét a piarista rendbe, holott a történelmi körülmények nehezülése igencsak kérdésesség tette az egyház jövőjét. Erre az időre esett az egyházi iskolák államosítása, a szerzetes-

rendek feloszlata, ami alól csak a két-két iskola fenntartására kirakatnak meghagyott négy rend jelentett kivételt.

Testvérünk élete ettől kezdve a hagyományos piarista életpályát követte: noviciátus, növendékevek, örökfogadalom, papszentelés, majd tanítás az iskolában. Mondhatni, ő még a klasszikus piarista életét élte: a készület éveit után nyugdíjba vonulásáig, csaknem fél évszázadon keresztül a szoros értelemben vett kalazanciusi munkát végezte az iskolában a diákok között. Ezt nem adta fel akkor sem, amikor egyéb fontos rendi feladatokat kellett ellátnia: a növendékek nevelője, majd a budapesti rendház főnöke lett, végül az iskola igazgatója. Már elérte a nyugdíjkorhatárt, amikor 1998-ban elvállalta a veszprémi Padányi Bíró Márton iskola vezetését. Kettős vágya teljesülhetett így. Visszakerült a számára oly kedves Veszprémbe, és ébren tarthatta a piarista szellemet az iskolában, ha már – nagy fájdalomra – a rend nem tudta vállalni, hogy az egykori híres veszprémi piarista gimnázium hagyományát fölelevenítve, átvegye az iskola fenntartását.

Szerzetes-pap-tanár: ez a hármas-egy hivatás példásan fonódott össze rendtársunk életében. Szerzetes volt, aki egész életét fogadalommal szentelte oda Istennek, és az Úrban kapott hivatását mindvégig hűségesen teljesítette is. Ahogy rendalapítónktól tanulta: „Semmit sem adtál Krisztusnak, ha egész szívedet nem adtad az Úrnak.” Szerzetes volt, aki ezt a hivatását közösségben kívánta megélni. Mindvégig, minden körülmények között szoros kapcsolatban élt rendtársaival a közös hivatás örömeiben.

Közösségteremtő ereje azonban tágabbra is kiterjedt. Irányította a baráti társasággá formálódó Kalazancius, majd Sík Sándor kórust, és éveken át szolgálta a Piarista Diákszövetséget, az öregdiákok közösségét. Mindvégig kapcsolatban maradt egykori diákjaival, akik rendszeresen meghívták találkozóikra, fölkeresték a rendházban. Végül közösségben maradt vérszerinti családjával és hazájának fogadott kedves városával, Veszprémmel is. Idős korában is rendszeresen „hazajárt”, igazi lokálpatriótaként kapcsolódott be a város kulturális és katolikus életébe.

Szerzetes volt papként is. Számára a papság nem pusztán a híveknek végzendő szertartásokat jelentette, a prédikációt és a szentmisét – bár mindig nagyon gondosan készült beszédeire és az utolsó időkig rendszeresen részt vett a lelkipásztori munkában. Az Eucharisztia mindennapi ünneplése és a zsolozsma rendszeres végzése szerzetes-papi életének legfőbb erőt adó forrása volt. Mélységesen hitt Jézus szavában, amelyet az evangéliumban hallottunk: „*Aki ezt a kenyeret eszi, örökké él.*”

Szerzetes volt az iskolában, a katedrán is. A tanári munkába egész szívvel kapcsolódott bele, elsősorban azért, hogy rendalapítója példája nyomán hitre és tudásra, egész emberségre nevelje a felnövekvő nemzedéke-

ket Krisztusnak az Istenből élő tökéletes embernek képmására formálva őket. Tette ezt nem egyéni becsvágyból, hanem a fiatalok szolgálatában, megnyitva szemüket a szépre és a jóra, a kultúrára és a tudományokra. „Kiművelt emberfő” volt, aki szerette a zenét, az irodalmat, a művészeteket, s gyengülő egészséggel is nyitott maradt a szellem világára.

Testvérünk átlépett azon a küszöbön, amelyen egykor mindegyikünknek át kell majd lépnie. Egy beteljesült emberélet múltjából próbálunk bepillantani az ő mostani helyzetébe, amely mindnyájunk jövője is. Amióta Jézus tanítványai s rajtuk keresztül a világ meggyőződhetett arról, hogy mesterük feltámadt a halálból, azóta tudjuk, hogy a halottak nem a semmibe hullnak, nem is valami bizonytalan árnyékvilágban tengődnek tovább, hanem a „mennyben örök otthon” várja őket. A feltámadásba vetett hit biztosít arról, hogy a halál nem egyszerűen a földi élet vége, hanem az örök élet kezdete. De vajon hogyan történik ez az átlépés a bűneinkkel terhelt, múlt földi létből Isten szent örökkévalóságába? Milyen lesz a végítélet, amely halálunkban reánk vár?

Hitünkben tudjuk, hogy nemcsak bezárul egy ajtó, hanem kinyílik egy másik, de vajon mi történik a kettő között, a küszöbön, hogyan megy végbe ez az átszilipelés az egyik világból a másikba? Az egyház a Biblia, sőt Jézus szavai nyomán ítéletről beszél, ahol mérlegre kerülnek tetteink, a jók és a bűnök egyaránt. A Credóban valljuk, hogy a feltámadt Krisztus egykor „eljön ítélni élőket és holtakat”. „Egykor”: mindegyikünket egyenként, amikor az életünk véget ér, az egész világot a történelem végén, ahogy a gótikus katedrálisok bejárata fölött a világitáló Krisztust ábrázolták. Nem csoda, hogy a hívők köztudata évszázadokon át főleg a szigorú bírót látta Istenben. A félelmetes pillanat újra meg újra megjelenik képben, szóban és zenében, ahogy például a gyászmise szekvenciája, Verdi rekviemjében a Dies irae félelmes dobpergése és rézfúvósai, vagy akár Michelangelo Utolsó ítélete olyan plasztikusan és félelmesen ábrázolja. Reszketve fohászkozhatunk a szekvencia szavaival: „*Én szegény, ott mit remélek?*”

Isten igazságosságát azonban átöleli az irgalmassága. Ő úgy szerette a világot, hogy egyszülött fiát adta érte, aki mindenkit az Atyához akar vezetni az ő örök szeretetébe. Ezért tölt el bennünket reménnyel a tékozló fiúról, pontosabban az irgalmas Atyáról szóló történet, aki minden körülmények között hazavárja elcsavargott fiát, és megpróbálja meglágyítani az otthon szolgáló, de a szeretetre mégis érzéketlen bátyjának szívét is. Benedek pápa a reményről szóló enciklikájában ezért beszél a hitből élők életét meghatározó nagy reményről: „*Hogy engem véglegesen szeretnek, bármi történik is velem, engem ez a szeretet vár.*”

Hogyan lehet áthidalni ezt a távolságot véges és végtelen, töredékes és tökéletes, bűn és szentség, ember és Isten között? Ki ítélkezik fölöttünk: az igazságos bíró vagy az irgalmas Atya? „*Az utolsó ítélet képe nem rémkép, hanem a remény képe, hiszen az ő igazságossága ugyanakkor kegyelem is*”, mondja a pápa.

Sokan sokféleképpen találgatták már, mi történik velünk ebben az átlépésben, hogyan fogad bennünket Isten irgalmas igazságossága, igazságos kegyelme.

Pilinszky szavával: „*A jövőről nem sokat tudok, de a végítéletet magam előtt látom. Az a nap, az az óra meztelenségünk felmagasztalása lesz.*” Az az óra lecsupaszít rólunk minden hamis látszatot, önmagunkat nyugtatgató, akár lelkiismeretünket is torzító kibúvókeresést. Ez azonban megtetéződik azzal, hogy nemcsak valami objektív tükörben, az emberi szemmel nézett pusztá tények mérlegén látjuk meg önmagunkat, hanem Isten végtelen szeretetének fényében. Ez pedig bizonyára minden emberi elképzelést felülmúló öröm és ugyanakkor fájdalom lesz egyszerre. Öröm, hiszen meglátjuk Isten szent és boldog szeretetének ragyogását, de velő-kig hasító fájdalom, hogy ebből oly keveset fogunk fel és valósítunk meg az életünkben. „*A vele való találkozás égető tüze átalakít és megszabadít, hogy Krisztus igazi képmásává, igazi önmagunkká váljunk. az ő tekintete, szívének érintése meggyógyít ebben a fájdalmas átváltozásban, mintegy tűz által. De ez a fájdalom boldog, amelyben az ő szeretete hatalmas lángként átjár bennünket.*”

Amit mi még csak tapogatva sejtünk, azt Tibor testvérünk már megtapasztalta. S amikor most hálát adunk az életéért, a mennyei Atya irgalmába ajánljuk őt, aki – reményünk szerint – Fiának halála és feltámadása által megadta neki a lehetőséget, hogy átjusson az örök boldogságba. Ámen!

Csepely Péter végső búcsúszavai

Kedves Tibor!

A 42. zsoltár két legismertebb versszaka ezekben a szomorú órákban talán a Te fohászod is lehet...

*Mint a szép híves patakra, a szarvas kívánczik,
Lelkem úgy óhajt Uramra, és hozzá fohászodik.
Tehozzád én Istenem, szomjúhozik én lelkem.
Vajon színed eleiben mikor jutok, élő Isten?*

Én lelkem, mire csüggedsz el? Mit kesergesz ennyire?

Bízzál Istenben, s nem hágy el, kiben örvendek végre,

*Ki nékem szemlátomást, nyújt kedves szabadulást,
Nyilván megmutatja nékem, hogy csak ő az én Istenem!*

BORZA GYÖRGY: FÉNYT HAGYTÁL...

*„Az élet örök búcsúzás.
Ó bár csak tudnánk távozáskor
fényt hagyni, mint a Messiás,
belészeretni az szívekbe,
apostolokba, mártírokba,
hogy átadják a századoknak,
a századok az ezredeknek!
Fényt hagyni, mint a Messiás!”*

(MÉCS LÁSZLÓ)

Kicsoda Ő? Ő a Kiválasztott.

Egy Nap, akit körbevesznek a csillagok és hűségesen követik őt.

Tibor atyával munkakapcsolatba akkor kerültem, amikor a Sík Sándor Kamarakórus fennállásának 65 éves évfordulójára emlékkönyvet állított össze. Attól kezdve négy év alatt három és fél (Emlékek Könyve, Válogatás, Nézz fel a kékbe c. és a Mathia Károly írásaiból készülő összeállítás szerkesztése a hagyaték folyamatos gyűjtése mellett jelenleg is folyik – címe még nincs –, egyenként több-száz oldalas) könyvet írt és társszerzőként a Diákszövetség negyedszázadáról készült könyv készítésében is részt vett. Ezekben a munkákban voltam segítségére. Eközben negyedikes gimnazista korától 2015 szeptemberéig közel ezer oldalon megjelent írása- it és beszédeit olvastam és szerkesztettem. Ezeket keresztül ismertem meg őt: a diákot, a tanárt, a papot, a karnagyot emberi oldaláról is.

Tibor atya a lektorálás és a korrektúrázás időigényes munkáját rendszeres egyéb elfoglaltságai (tanulmányok, interjúk, előadások, szentbeszéd stb.) mellett végezte. Ennek során hosszú időt töltöttem Tibor atyával, és írásai, beszédei, szerkesztésén, olvasásán, továbbá egyéb megnyilvánulásain keresztül alkalmam nyílt megismerni egy kicsit az EMBER-t is. Több helyen, többször olvastam életrajzi adatait, az életútjából ollózott részleteket, diákjai, a kórus tagjai stb. véleményét, visszaemlékezéseit, interjúkban adott vallomását. Ezek szinte mindent elmondtak róla. Mégis azt gondolom, hogy el kell mondanom a vele munkában töltött idő alatt saját tapasztalatomat.

Az alkalmanként két-három órás megbeszéléseket a Diákszövetség irodájában tartottuk. Elsőként érkeztem az irodába, és nyitott ajtóval vártam érkezését. Már messziről hallani lehetett csoszogó lépteit, az ajtóhoz érve – üdvözlés után – rögtön dohogott: „Hallatlan, mennyit hívnak telefonon ma is kora reggel óta – te persze bármikor hívatsz” – mondta, miközben lerogyott egy székre. „Augusztusban lesz az esemény, de már most (áprilisban) kérik az anyagot... Na, akkor készülj fel, legközelebb hozd be a számítógépedet a kellékekkel, megírom a ’kívánságlistát’, és megkérlek, hogy írd le és küldd el.” A tervezettnél hosszabbra nyúlt beszélgetés miatt olykor elkésett az ebédre... Csúsztak a délutánra vagy a következő napokra tervezett munkái. Ha munka közben hívták, akkor úgy tett, mint akit zavar-

nak, de minden esetben igyekezett felvenni a mobilját – feltéve, hogy a hívó megvárta, míg táskájából előveszi, bőrtokjából kivieszi a készüléket, megnézi a számot (sok hívót már a telefonszámról felismert) – és úgy beszélt, mintha nem lett volna más dolga.

Egy-egy alkalommal vállalt szerzői, lektorálási, korrektúrázási munkát mindig elvégezte. A felmerült problémákról, hibákról, teendőkről hajszálvékony, apró, de olvasható betűvel feljegyzést készített (ezeket többnyire sikerült „megfejtennem”), majd az idő múltával – kikifutott az időből – György deáknak diktálta le őket, még később pedig már a deáknak kellett sietve feljegyezni a feladatokat.

A munkamegbeszéléseken – pihenésképpen – jóízűen mosolyogva, újra átélve elmondott a témával kapcsolatban egy-egy történetet a diákok csinyeiről és arról, hogy tanárként mikor hogyan reagált azokra. Másszor amikor a tudás, tanulás, szorgalom került szóba, megkérdezte: „Tudod-e, hogy én vörös diplomával végeztem az egyetemem?” Olvastam róla, de nem feleltem... Mit mondhat ilyenkor egy „hithű magyar deák”? Ekkor elmondta a diktatúra ideje alatt történeteket, diplomaszerezésének részleteit, körülményeit.

Szerénysége nem ismert határokat. Ez megmutatkozik a Válogatás c. művében felsoroltakban is. Elismerések közül legjelentősebbek a Veszprém várostól és a Veszprémi Érsekségtől kaptak. (Veszprémi Érsekség Millenniumi érme, Boldog Gizella érem, Brusznjai-emlékérem, Pro Urbe érdemérem, Volkra Ottó díj). Értelmetlen sokunk számára, hogy életében, életművéért nem terjesztették fel állami kitüntetésekre. Ez a Rend és a Diákszövetség mulasztása. Ő maga nagyra értékelte a Rendtől és a Diákszövetségtől kapott EMLÉKLAP-ot, melyet „A Magyar Egyházzenei Kórus-kultúra terjesztéséért...” („kiemelkedő és meghatározó szerepéért” – megj. György deák) kapott.

Közös munkáinkat a „Máma még nem ittunk semmit, nem mehet ez így tovább...” kezdetű munkadallal indítottuk, majd néhány nyelet Hungaricummal száraz torunkat benedvesítettük. Ahogy múlt az idő, orvosi tanácsra Tibor atya elrendelte, hogy egy-egy pohár vörösborral (csak vörössel, és csak egy pohárral) vezekelhessünk. Az orvosok által előírt napi boradagot ásványvízzel egészítettük ki. A munkaközi szünetekben rendszeresen énekeltünk egy-két népdalt és nótát – csodaszép tenorhangon énekelt: „Gyere Bodri kutyám”, vagy egyik kedvenc nótáját:

*Elkopok én, mint a kaszafény,
Óregapám is azt mondta,
Mikor a csöbröt hajtotta:
Igyál, igyál, igyál ebadta fattya!*

A Válogatás c. anyag feldolgozása után már a következő munkánkról, Mathia Károly Zeneszerzői munkásságáról beszélt. Mathia Károly – Kodály Zoltán meghívására – egy évig az MTA Népzene kutató Csoportjában

dolgozott. Így került szóba Kodály Esti dal c. műve, melyet végigénekeltük. Elismerését fejezte ki volt tanárom (Farkas Dénes dr. piarista tanár Sátoraljaújhelyen tanította az éneket a negyvenes évek közepén az ötödik osztályban, ahol magam is tanultam.) iránt, akitől ezt a csodálatos dalt tanultam. Ez volt az egyik kedves dala. Ilyen hangulatos körülmények között készült el a bevezető sorokban említett néhány könyv.

Úgy gondolom, hogy a kis Tibor már kisdíák korában a József Attila által csodálatosan megfogalmazott: „Én egész népemet fogom nem középiskolás fokon tanítani...” gondolat szellemében, isteni sugallatra, mint KIVÁLASZTOTT a tanári és a papi hivatást választva indult el a kijelölt úton.

Tibor atya piarista tanári, papi pályafutása hosszú évei alatt százakat, ezreket tanított a katedráról. A szószékről hirdette az ígét, erősítette meg hitében, világosította fel és tanította emberbaráti szeretetre a hívőket. Generációk nőttek fel keze alatt, számtalan diákja tanult tőle magyar nyelvet, beszédet, magyarságot, történelmet, éneket, szeretetet, hűséget, emberséget. Gondosan választott témájú szentbeszédei, bárhol is mondta el, sokakat vonzottak. A Diákszövetség évbúcsúztatóira és a havonta tartott kórustalálkozókra külön-külön rövid beszédeket, imákat írt.

Felkérésre több budapesti plébániára is elment misézni. (Egy alkalommal a kőbányai Szent György plébániáról felhívta a sekrestyés, akit jól ismert: „Tiszteendő úr, jöjjön misézni, mert a plébános úr meghalt, és a hívek lelkipásztor nélkül vannak.” Amíg egészsége engedte, Kőbányára heti rendszerességgel járt misézni. Ott a szentmisékre nemcsak idősebbek és középkorúak, hanem gyermekes szülők is jártak 2-3-4 gyermekkel a karon ülőktől a 8-10 éves korúakig. A felnőttek áldoztak, a gyermekek homlokára keresztet vetett. A gyermekeknek külön helyük volt a templomban, és biztonságos, tűz- és csöpögés ellen védett gyertyákkal ők is részt vehettek a templomban belül tartott körmeneten.)

Ugyancsak heti-havi rendszerességgel utazott Veszprémbe. (A Veszprémi Diákszövetség vezetője lévén, és mint a helyi KÉSZ alelnöke baráti összejövetelekre és előadóként. A Rendházon kívüli mozgást az utóbbi időben orvosi tanácsra hagyta abba.)

Aki ismerte, többnyire megszerette, aki megszerette, jobb ember lett. Ezt magam is megéltem. Hasonlóan gondolkodott a szeretetről, mint Gandhi. („A szeretet lángjaiban a legkeményebb vasnak is meg kell olvadnia. Senki sem téríthet el engem ettől a meggyőződéstől, mert a tapasztalás tanított meg reá. Nem tudom, hogy egyszer az emberiség tudatosan követni fogja-e a szeretet törvényét. De ez nem kell, hogy zavarjon. A törvény működni fog, ahogy a gravitáció is működik, akár elfogadjuk, akár nem. Az, aki felfedezte a szeretet törvényét, sokkalta nagyobb tudós volt, mint korunk tudósai. Egyelőre a kutatásaink nem olyan fejlettek, ezért nem lehetséges mindenki számára ennek a megértése.” /M. K. Gandhi/

Nagyböjti szentbeszédében szintén két Gandhi-idezettel utalt az európai gazdag keresztény államok helyzetére. („Szeretem a Krisztusotokat. Nem szeretem a keresztényeiteket. A keresztényeitek nem olyanok, mint

A SZERZŐ FELVÉTELE

Krisztus. A gazdag keresztény államok materializmusa ellentmond Jézus Krisztus kijelentésének, mely szerint 'nem szolgálhattok egyszerre Istennek és a Mammonnak'...' [M. K. Gandhi]. Az elhangzottak után rájött, hogy ezt nem Indira Gandhi, hanem M. K. Gandhi mondta. „Szilárd meggyőződésem, hogy Európa nem Istent, vagy a kereszténységet képviseli, hanem a Sátánt. És a Sátán legnagyobb diadala, ha Isten nevével az ajkán jelenik meg.” [M. K. Gandhi]

A Kalazancius Kórus tízéves jubileumáról névtelenül írott beszámolójában a következő mondatok különösen megragadóak: „Nem önmagunkat akarjuk ünnepelni, hanem emlékezni a megtett útra azok számára, akik később csatlakoztak hozzánk, mesélni az indulásról, a múlttól.” Végül így zárja a jubileumi megemlékezést: „Beszámolóm végén most a névtelen magyar piarista áll a Kalazancius Kórus elé, és köszöni meg a Rend nevében, hogy 1948-58 nehéz 10 évében velünk voltak, hogy volt hozzá szívük és nem utolsó sorban bátorságuk teleénekelni éjszakánkat, széppé tenni istentiszteleteinket. Köszönjük... köszönjük... köszönjük jóságukat...” – és ezek a beszámolók az „Emlékek könyve”-nek megírásával még be sem fejeződtek... [Gy. deák]

Idézetek a tanártól:

„Nem az a fontos, aki ültet, aki gondoz, hanem aki a növekedést adja, maga az élő Isten. Végső fokon ez a bizalmunk legszilárdabb alapja. Hisszük és reméljük, hogy nem maradt hatástalan az a sok ima, áldás, szentmise, amelyeket értetek végeztünk. Hisszük és tudjuk, hogy a Lelket nem lehet kioltani. Ez a Lélek növekedni, kibontakozni akar, és diadalmaskodni is fog bennetek.” (1963)

„Kedves Fiuk! Csak annak lehet kedvező szele, aki tudja, hova tart. Nagyon reméljük, hogy valamennyien megkaptátok az irányzékot, és nem hanyódtok hamis illúziók közt, nem jártok sötétben a vakok borzasztó szabadságával, hanem azt követitek, aki magáról mondta: Én vagyok az ÚT, az IGAZSÁG és az ÉLET!” (1993)

„Azt mondják, hogy a talentumos embereknek így szól az imperatívusa:

NAGGYÁ NEM LENNI GYALÁZAT!” (1996)

„Kedves Fiatalok!

Olyan világban élünk, ahol az ígéreteknek valamivel többen hisznek, mint a tetteknek.

Az emberek nagy részét a virtuális valóság – üres vágyakozás a sült galambra – igézi meg.

Ti ne legyetek ilyenek, hanem az egész valóság, a teljes valóság legyen igényetek. Olyan világban élünk, ahol az agresszivitás, az indulat szabad utat kapott. De hogy milyen Európának lesztek tagjai, az itt és most rajtatok múlik. Az Isten fölemelő, teremtő szabadsága védjen és vezessen benneteket boldogulástok útján!” (2002)

„Ha megmenekültök a bűn rontásától, ha ragyogni fog szívetek Jézus barátságától, akkor mi is mindnyájan szebb életet élünk, és általunk is szebb lesz a CSALÁD, az EGYHÁZ, ez a kis ORSZÁG – az egész FÖLD!”

Amilyen szerény voltál életedben, úgy mentél el halálra, csendben, fényt hagyva magad után, melyen mi ott is követni fogunk... ezután.

[György deák]

Borza György senior,
alias György deák, piarista öregdiák

Búcsúzó gondolatok Borián Tiborról a 'Piarista Diák' újság kapcsán

Borián Tibort, akinek ugyanabban az évben született kortársa voltam, még fiam tanáraként, igazgatójaként három évtizede ismertem meg, de találkoztam vele rokon körben is. Diákszövetségünk megalakulásával szervezetszerűen is közelebb kerültem hozzá „rendi összekötő” minőségében. Aztán újabb két év telik el, és a vezetőség 1992-ben elindítja a Diákszövetség folyóiratát „Piarista diák” elnevezéssel. Ennek lett főszerkesztője, és maradt haláláig, az ezévi márciusi 82. számig a Sajtóbizottság vezetője. Segítségére többen is rendelkezésére álltunk, az Impresszumban Görbe László igazgató úr is szerepelt, mint a lap kiadásához átmenetileg csatlakozó pesti Piarista Gimnázium igazgatója.

A lap legelső számában a beköszöntőt Borián Tibor írta, kegyelettel emlékezve először is az elmúlt 350 esztendő piarista nevelőire meg a diákok sokaságára, akik közül számosan váltak híressé. A jelenlegi tanulók és a még élő öregdiákok mind a „piarista nagycsaládba” tartoznak, akiket rendszeresen (kezdetben negyedévente, mára már félévente) megkeres ez a lap, hogy híreket és tájékoztatásokat közöljön az élet sokszínűségéről, eseményekről és eredményekről, a tervekről és gondokról. Nyomon követi nemcsak a budapesti Piarista Iskola és a Diákszövetség tagozatának a tevékenységét, de közli a vidéki iskolák és a határon túliak főbb híreit, és a sajtó érdekesebb cikkeit. A Piarista Diák újságban így válhat közös üggyé az iskolai élet és az öregdiákok munkássága, sorsa is.

Tibor ebben a szellemben látott hozzá a lap felelős szerkesztésének, fogadta a beérkező írásokat, és elbírálta munkatársaival együtt. Ha kellett, hát stilizált is, de még a mutatkozó helyesírási hibákat is piros apró betűvel készségesen javíttatta, mintha csak diákjaival foglalkozna. És mindez tanár mivoltából fakadt, ezt azonban civil segítőkivel „egyenrangúként” tette.

Végzettsége szerint nemcsak magyar, hanem történelem tanár is volt. Szerette, és kiválóan ismerte mindkét humán területet, amiből következett a történelmi cikkek szerepeltetése is lapunkban. Volt figyelme rá, hogy ne

támogassa olyasféle írás megjelenését, aminek tárgya, tartalma miatt komolyabb ellenérzés támadhatott a belső piarista körben vagy azon túl is.

Az Egyház lelkeségével, szellemiségével, személyiségeivel foglalkozó írások, meg a piaristasághoz és a piaristákhoz kötődő tartalom természetesen bekerült a lapba, mégha olykor akár enyhe kritikát meg is fogalmazott. Helyet biztosított a múlt és jelen tanártársainak, valamint közéleti személyek emlékének és megnyilatkozásainak, az egyházi és világi jelentős eseményeknek. De vonatkozott ez az öregdiaktársakra is, akiről és akiknek a tollából származó életrajzokat, „szépprózákat”, kegyeletes megemlékezéseket készségesen közöltük. Külön kiemelt rovata volt a híreknek, amiket Ő szedett csokorba, a Piartour-utazásoknak, amit feltétlenül támogatott.

Tibor saját írásokkal is jelentkezett, bár ezek száma – legalábbis kezdetben – sajnálatosan csekély volt. Pedig szereplése a katolikus és piarista életben, a pasztorációban idejének jelentős részét tette ki. Kedves elfoglaltságának számított a zene, s hogy az általa vezetett Sík Sándor Kamarakórusról szóljon, a szívügyének tekintette. Az őt érintő eseményekről (évforduló, kitüntetés) mi, öregdiaktársak számoltunk be, mégpedig örömmel, hiszen papi szolgálatával személyesen is gyakran találkoztunk, hallgattuk tartalmas szentbeszédeit, amikre alaposan felkészült. Több esetben is – sajnos talán nem eléggé gyakran – közöltük is ezeket.

Öröm volt számunkra mindig, hogy hétfő délutánonként diákszövetségi „klubnapunkon” rendszeresen meg-

jelent. Amint belépett azzal a különlegesen kedves, komolyságát mosolygással vegyítő arcvonásával, mi is felélénkültünk, hogy köré ülhetünk, együtt beszélgethetünk. Ilyenkor nemcsak tanár vagy lelkiatya volt, hanem aféle „társasági” ember, mert kedélyesen tudott mindenben részt venni, aminek máris meghatározó középpontja lett. Egy-egy névnap léggöre és azon az ő szereplése is emlékezetes marad.

Egészségének általunk is tapasztalt romlása, főleg kórházba kerülése bizony őszinte aggodalmat váltott ki, halálhíre mégis váratlanul ért bennünket. Szinte búcsúzásának tekinthetjük emlékezetes irodalmi előadását május 19-én a Sapientia Főiskolán, amikor élénken, teljes szellemi frissességben, alaposan felkészülve adta elő gondolatait az irodalom szakavatott tanáráként. Itt még semmiképpen sem gondolhattuk, hogy földi életéből már pontosan csak két hónap van hátra.

Nehéz szembenézni azzal, hogy többé már nem találkozhatunk vele. Jó emlékezetünkben azonban megmarad, olvashatjuk írásait, sőt szalagon megmaradt beszédjén át felidézhetjük személyét is. Mi, akik annyi éven át élveztük közelségét, barátságát, azt kérjük, hogy az Úristen jutalmazza meg bőségesen minden ténykedését, amit a rábízottak javára tett – ahogy saját szava járásával használta a kifejezést – ezért-azért, szóval mindenért...!

*Farkas Zsolt konfráter,
pesti öregdiák, Borián Tibor szerkesztőtársa*

FOTÓ: MIKECZ TAMÁS

„TUDOTT MINDENKINEK MINDENE LENNI...”

Tomek Vince generális atyáról 30. halálévfordulóján

A háború végével bekövetkezett hatalmi változások éreztették hatásukat hazánkban, s valamennyire érintették a piaristák szerzetesrendjét is. Zimányi Gyula, aki a magyar rendtartomány főnöke volt 1940 nyaratól – egyébként az Országgyűlés Felső Házának a tagja katolikus egyháznagyként, a közoktatásügyi és a társadalompolitikai bizottság tagja –, az ő megbízatása 1946-ben letelt. Utódja Tomek Vince lett, aki akkor már tartományfőnöki tanácsos, de e posztot mindössze egy évig töltötte be, mert sokkal fontosabb az a küldetés, ami órá várt. Az új generális megválasztására Rómában 1947-ben került sor – s e tisztséget Tomek Vince nyerte el.

Az új egyetemes rendfőnököt a piarista Megyer József mutatta be a pesti gimnázium 1947–1948-as évkönyvében, az alábbi – kivonatos – idézet szerint.

„Egy magyar piarista megjelenik Rómában, hogy részt vegyen a Rend egyetemes káptalanján. Idegen környezetbe kerül, akit nem övez általános ismertség. A legtöbben akkor látják először, nem tudnak róla semmit, csak szavát hallgatják, melyből egyformán tárgyilagos szeretet szól mindenkihez, a készségét tapasztalják, amellyel odafordul minden felé, ami a Rend ügye. Alázatosságával mindenkit maga fölé helyez, és maga

elé enged, tudásával mindenkinek segítségére siet. Igazi piaristát látnak benne, aki mindenkinek a szolgája tud lenni.

Megválasztása csak egyetlen embert döbbsent meg a káptalani atyák közül: őt magát; erre felkészülve nem is lehetett. Őt valóban a munkahelye mellől hívta az Úr. Kis kézitáskával indult Rómába, mindössze két-három hétre. Hazatért ugyan később kétszer is, ám csak rövid időre, de már mint a piarista rend általános főnöke. Elsőnek érte el ezt a méltóságot, amióta piaristák vannak Magyarországon. De egyáltalán ő az első magyar szerzetes, akire egy rend legfőbb vezetését bízták. A magyar piaristák csillaga pedig benne emelkedett a legmagasabbra. Rendjének élt befelé, pályáját nem szegélyezik mutatós tettek, csillogó eredmények. A szerzetesnek nem is lehet »karrierje«. De beszélhetünk vele kapcsolatban egy lelkületről, amely kezdettől fogva jellemezte: apró dolgokban jelentkezett ez.

A fiatal rózsahegy-i prefektus csak néhány évvel volt idősebb kispapjainál. Az ő életüket éli, velük szórakozik és tanul, de ő a minta, ezért is tud fegyelmezés nélkül is nevelni. Szeptemberben testvérként várja vissza fiait, s nemcsak megöleli őket, de azok is tudják, hogy előljárójukban igaz jóbarátot láthatnak. Erősebb szó, emeltes hang Tomek Vince ajkát nem hagyja el. Szeme

minden jót észrevesz. Tudja, hogy az ember esendő, s hibázhat, de botlásra, hibákra csak nagyobb szeretettel és mindig készséges megbocsátással felel.

Mint a teológia tanára maga volt a pontosság és a tudományos megbízhatóság. S mint aki sokat tud, s azt is tudja, hogy a tudásnak ára van, nem követelt soha sem szívtelenül. Maga könnyen és sokat dolgozott, de nem szeretett mást agyondolgoztatni. Mindig az eredményt méltányolta, és nem a hiányokat minősítette. A rábíztakban – akár diákok voltak, akár teológusok, később meglett emberek – ezt a mindenkiben megsejtett és tisztelt jobb lelket akarta szóhoz juttatni. A tiszteletadás jellemezte egész ember kezelését.

Mint rendfőnöki tanácsos, majd magyar tartományfőnök ugyanígy cselekedett. A konstitúciók, a rendi szabályok nagy tisztelője csak azoknak okozott meglepetést, akik őt felületesen ismerték. Csak önmagától követelt sokat, egyébként számolt az emberi gyengeséggel, de soha nem feledkezett meg a méltányosságról. Minden teljesítményt tisztelettel nézett, s minden félreértésből, meg nem értésből adódott helyzetet a jó győzelmébe vett bizalommal, szeretettel és alázattal elviselt. Csak a népszerűséget nem kereste. Mert aki valóban szeret, s igazán Istent szolgálja, annak nem kell apróbb megalkuvásokkal mindenki elismerésére pályáznia.

Szenvedélye csak egy volt: a Rendet szolgálni, s ügyét mindenben előbbre vinni. A Rendnek akart előjáróként fiakat nevelni, s mint tartományfőnök magyar sajátosságokkal és hagyományokkal számolva az igazi piaristaság szellemében akarta a magyar rendtartomány belső értékét növelni. Nem volt lágy ember, de szerette melegé tenni maga körül a környezetet. Most is a Rendre gondol, csak átfogóbb méretekben. Gondolatai a lengyel mezőktől Kubáig, az Andokig, Észak-Amerikáig szállnak, s pihenni bizonyára hazatérnek az ütött-kopott, háború megviselte magyar rendházakba. De a piarista rend főnöke Rómában él, az Örök Város utcáit rója, a Szentatyával beszél, bíborosokkal tárgyal, különböző országokból érkező rendtagokat fogad, járja a rendtartományokat, Olaszországot, a spanyol földet, a tengerentúli piarista megtelepüléseket, mindig idegenek között van, s közben szavak nélkül is magyarul gondolkodik.

Az idegenek nézik és hallgatják őt, s közben bizonyára az tűnik föl nekik, hogy a piarista generális mennyi-

re tud egyszerűen ember lenni. Nem olasz, nem spanyol, nem szlovák, nem magyar, nem német, hanem keresztényen ember. De szívében minden beszélgetést, minden eléje kerülő idegen tájat magyar emlékek, magyar vidékek, magyar élmények járnak át hangulatukkal. Pályáján van ugyan emelkedés, de nincs változás, mert mindig a kalazanciusi vonás jellemezte őt. Azért került Kalazancius örökébe, mert tudott mindig, mindenkinek mindene lenni. Megválasztásának titka talán ez. Az lett Kalazancius utóda, aki egész életében követője volt...”

Tomek Vince élettörténetének ez a leírása most a 30 évvel korábbi közelmúltra vált át.

1986. április 18-án hajnalban a piaristák római központi házában 94 éves korában hunyt el a magyar rendtartomány nesztoraként, aki Kalazanci Szent József után a leghosszabb ideig, 20 éven át volt rendjének legfőbb előjárója. Mintegy négy évtizedes távollét után tért vissza – közben soha nem látogatott haza, tudható, miért! –, hogy a végakarata szerint a Kerepesi temető kriptájában helyezték végső nyugalomra április 30-án. A gyászmisét is e napon tartották a pesti Belvárosi templomban, az ihletett hangvételű kegyeletes beszédet dr. Jelenits István tartományfőnök mondta, amiből hallhatuk az e tisztében nagy elődjének életrajzi adatait. Ennek kiegészítéseként szolgál a határon túlról sugárzó két rádióállomás (a Vatikáni és a Szabad Európa) megemlékezése is.

A sáros-vármegyei Palocsa községben 1892. november 9-én született, szülei tíz gyermeke közül a kilencediknek. Középiskoláit végig kitűnő eredménnyel a piaristáknál végezte: 1904-től Kisszebenben, majd váci noviciusi éve után (itt már „kegyesrendi növendékpapként”) majd Rózsahegyén, ahol 1912-ben érettségizett. Pesti hittudományi egyetemi tanulmányait elvégezve 1916-ban – most 100 esztendeje – szentelték pappá. Egy éven át hittanár és prefektus Rózsahegyén, majd a háború végén Kecskemétre átkényszerülve, ott 1920-ig hittanár és prefektus. Ettől fogva a vadonatúj pesti „pallotában” él és működik mintegy negyed századon át Rómába távozásáig.

Budapesten is a kispapokat bízták rá. Mindvégig tanított a Kalazantinumban, és volt prefektus, spirituális.

GYÁSZMISE, 1986. ÁPRILIS 30.

1928-ban tették meg rendfőnöki tanácsosnak, ezzel bekapcsolódott a rendkormányzatba; közben még pesti házfőnök is. „Provinciálisi asszisztensként” kilátása nyílt a magyar piaristaság közvetlen helyzetén túl a Rend egyetemes gondjaira, problémáira, de az Egyház életére is. Áttekintést szerzett a Rend világegyházi helyzetéről, jövőjének lehetőségeiről, útjairól.

A Rend 1946-ban tartotta egyetemes nagykáptalanját, amelyen Tomek Vince jelen volt a magyar rendtartomány képviselőjeként. Kitüntetésnek számított, örömet és meglepetést keltett, hogy a világ piaristáinak a figyelmébe kerültek, feléje fordul, és így már mindjárt az első szavazásnál generálissá választják; hat évre szóló megbízatását a Szentszék mindjárt nyolc évre emelte föl. 1955-ben újra megválasztották hat évre, 1961-ben pedig harmadszor is, ami eddig a Rend történetében még nem fordult elő. E két évtized a Rend történetének igen jelentős korszakának számít. Tevékeny részese volt az eredményeket, de megrázkódtatásokat is hozó eseményeknek. Ahogy tudott messzire nézni, és tudott figyelemmel is lenni személyek sorsára, gyöngéd atyákként gondoskodni emberekről akkor is, hogyha már elvesztek volna, s ha messzire szakadtak.

Mint generálisnak egyik fő törekvése volt, hogy a kispapok képzését az egész rendben a magyarországihoz hasonló színvonalra emelje. Másik célkitűzése a Rend működési területének kiterjesztése volt. Az akkoriban elveszített 34 közép-európai rendház helyébe – kétharmada a Kárpát-medencében! – közel hetven helyen alapított újat. A piaristáknak addig helyet adó nemzetek számát megduplázza, elsősorban Európában és Amerikában – ez utóbbiba a hazájukból menekült magyarokat küldte –, s az ázsiai és afrikai missziókban is. E történetekben igen nagy segítséget jelentett számára egy tucatnyi nyelv ismerete, hiszen úgyszólván minden rendtársával a saját nyelvén tudott beszélni.

Az 1967. évi generális-választáson 75 évesen kérte a személyétől való eltekintést. Még két évtizedig élt a római anyaházban a múlt emlékeivel foglalkozva, és fogadva a világ minden tájáról megforduló piarista rendtársakat és volt diákokat, közöttük nagy számban magyarokat. Így tudott tanácsot adni és segíteni: szerényen és egyszerűen.

Tomek Vince kétségkívül a magyar egyház nagy egyéniségei közé tartozott. A XX. század magyar kato-

licizmusának egyik nagy alakja távozott vele az élők sorából. Rendje méltán emlegetheti „második megalapítójaként”.

E sorok írója megkülönböztetett tiszteletet és szeretetet érez Tomek úr iránt. Ez még a gimnáziumi éveim kezdetére nyúlik vissza, mikor az ostrom előtti szűk másfél évben hittan tanárom volt (négy osztályban tanított), majd utána francia nyelvet (ugyancsak négyben). Amikor kinevezték Rómába, búcsúzásként még végiglátogatta ezeket – köztünk a mienket is –, az álló fiúk között odajött a padsorok közé, s néhány szót váltott velem.

Évtizedek teltek, és lehetőségem nyílt kétszer is meglátogatni az ódon székházban, ahol kitüntető kedvességgel fogadott. (A beszélgetés hangfelvétele máig megmaradt.) Postai úton rendszeresen tartottam vele a kapcsolatot. 90. születésnapjára meg tudtam szerezni (képtárból, kalandos úton) Palocsa templomát az 1892. (!) évi átépítése előtt bemutató akvarellja képét. A válasz: „Az akvarell-fénykép születésnapom legszebb ajándéka. A legnagyobb hálámat küldöm érte. (...) Én persze nem ismertem a régi templomot, csak hallottam régi tornyáról. (...) Újra és újra említem, hogy ez volt születésnapom legértékesebb ajándéka. (...)”

Temetésekor még egy utolsó szolgálatot kívántam tenni. Felutaztam Palocsára, a Lengyelország felé eső határállomásra, és zsákocskára való földet hoztam édesanyja templomkerti sírjáról, meg pár szál vadvirágot a közeli Várhegyről. Ezek kerültek rá a koporsójára, s leeresztve a kriptába is. (Az Ephemerides Calasactianae c. piarista központi lap 1986. novemberi emlékszámáról külön, név szerint is megemlékezett. Az USA-beli piarista lap – a Piarist Newsletter – 1986. évi adventi számában pedig Magyar László tanár úr még a zsákocskára piros-fehér-zöld szegélyéről is említést tett.) Kedves mozzanatnak számít, hogy Tomek úr kedvenc népdalának nyomára is tudtam bukkanni egy szlovák szakkönyvben, s egy helyi énekkar előadásában meg is kaptam hangfelvételét.

Hisszük, hogy egykori tanítványainak, s mindazoknak, akik közvetlenül vagy akár csak hírből ismerték, jóságos alakja és emléke mindvégig megmarad.

Farkas Zsolt, Piarista konfráter

(PIARISTA DIÁK 16. SZÁM)

„HÍVEINEK MENTSVÁRA, ERŐS BÁSTYÁJA VOLT”

A Duna televízió alelnöke – a Piarista Diák 35-36. lapszámát olvasva – személyesen kért föl, hogy 2010. szeptember 29-én, a volt gyulafehérvári megyéspüspök temetésének 30. évfordulóján vegyek részt egy róla emlékező beszélgetésen a Vértanúink-Hitvallóink sorozathoz kapcsolódva. Az illetékes szerkesztők előzőleg már kézhez kapták a fényképekkel sokszorososan ellátott két lapszámot, s ennek ismeretében tették föl kérdéseiket az élő adásban.

Bevezetőként a 42 évre terjedő püspöki szolgálatától búcsúzó főpásztor körleveléből hangzott el idézet:

„...Elsősorban a hitet akartam megerősíteni lelketekben, és a hithez való ragaszkodást hagyományok örökségül.” (...) „Keresztény és emberi létünk alapja a hit, és ugyanakkor számunkra őseinktől való drága örökség is, amelyhez apáink hűségesen ragaszkodtak, és amelyért sok áldozatot vállaltak.”

De vajon milyen örökséget hagyott hátra, és milyen áldozatokat vállalt Áron püspök?

Beszédeivel, a nagy találkozásokkal, a gyülekezeteivel, a barátaival mindig olyan emberi hangon tudott szót váltani, hogy ezek a mondatok, ezek a gondolatok megmaradtak az utókornak.

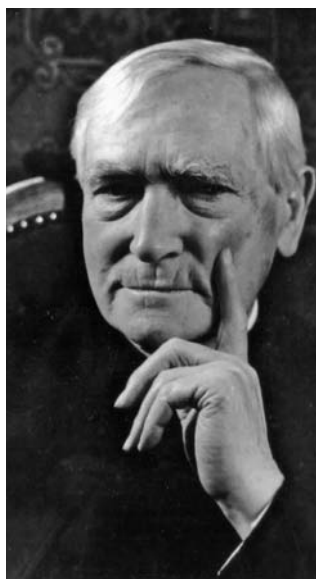
Ez nyilvánul meg abban, ahogy bátorította barátait, környezetét. Szó szerint hangzott el:

„...Az igazság védelmében és a szeretet szolgálatában az üldöztetés és a börtön nem szégyen, hanem dicsőség. Isten magyarnak teremtett, és természetesen fajtestvéreink sorsa és sorsának alakulása iránt nem lehetek, és nem is leszek közömbös. A papi hivatásom pedig arra kötelez, hogy a kérdéseket erkölcsi szempontból is mérleljem.”

Amikor újabb fenyegetések következtek, 1977-ben így bátorította papjait: „...Ne törődjetek semmivel! Ezt a kort éljük most, és az a feladatunk, hogy bírjuk ki. Szembe kell szállni mindennel és szembe kell nézni mindennel! Ha ezt akarják, állunk elébe. De ne féljetek, mert ha titeket börtönbe visznek, és is megyek veletek vissza a börtönbe.”

– Ebben az évben találkozott vendégünk Márton Áron erdélyi püspökkel. Farkas Zsolt okl. építőmérnököt van szerencsém bemutatni. Milyen lelki tartalommal töltődött föl ezután a találkozás után?

– Azzal kezdem talán, hogy – „amatőrként” – már régóta foglalkozom a magyar egyház legújabbkori szervezeti felépítésével és az egyházi földrajzzal. Ilyen alapon ismertem hírből Márton Áron püspök személyét is. Aztán 1977-ben következett el személyes találkozásom vele, amikor családotul mentünk át. Ott Gyulafehérváron egyenesen bementem a püspöki épületbe, keresve a lehetőséget, hogy vele beszélhessek. Mindjárt találkoztam is egy fiatal pappal – történetesen a személyi titkár volt –, és mivel látta, hogy eléggé elkötelezett („el-

PÜSPÖKKÉ SZENTELÉSE, 1939

SZOBRA KOLOZSVÁROTT, A 70. ÉVFORDULÓN

szánt”) vagyok, máris mondta: ha reggel bemegyek a magánkápolnába, találkozhatom vele.

Így is történt: akadálytalanul bejutottam, fölmentem, és a püspök úr is megérkezett. Elkezdte a misét, amelyen az egyetlen résztvevő voltam. Amikor befejezte, letérdelt az imazsámolyra, és hálaadást végzett egy nagy zsolozsmás-könyvből. Mikor fölkeltem, elébe léptem, bemutatkoztam, tisztelettel köszöntöttem mint „Erdély nagy püspökét, aki olyan sokat szenvedett”. Erre egyetlen rövid válasza volt: „Nem lehet eleget szenvedni...!”

– Miért és hogyan lehetett püspök úr ekkora hatással az emberekre?

– Ezen én is elgondolkoztam... Volt valami olyan belső elkötelezettsége és hajlíthatatlan kitartás benne lelki- leg is; és sugárzott belőle egyébként a szeretet. Ahogy szemben álltam vele, a tekintetéből lehetett látni: teljesen a jóság áradt belőle. Nyilvánvaló, hogy a hívei és a papjai is mind ezt látták, és érezték valami titokzatos módon ezt a kisugárzást.

– Ez adott erőt a környezetének?

– Valóban, az ő hívei ott Erdélyben, és akár az egész Kárpát-medencében csakúgy, mint mi itt ezen a Kis-Magyarországon is, hogy át tudjuk vészelni, és kibírjuk a 47 esztendőre szóló megszállást is.

Ugye láttuk püspök urat fotókról, beszélgettünk róla, megidéztek alakját. Most akkor egy eredeti hanganyagot is hallhatunk, amely egy bérmálásról való:

„És most elköszönünk tőletek. Hálát adok a Mindenható Istennek, hogy nekem és segédpüspök urunknak még alkalmat adott, hogy titeket lássunk, közöttetek szolgáljunk. Búcsúzóul a Szentháromság Egy Isten áldását kérjük rátok. Éreztétek az ő mindenható jóságát és segítségét különösen akkor, amikor az élet keresztje nagyon nyomja a vállatokat, és lelketeket is

megkönyezi a csüggedés. Fogjátok annál szorosabban a Mindenható Úristen kezét, s higgyétek, hogy a keresztet hordozó Krisztus a keresztbordozó ember oldala mellett van, és segít az élet keresztjét hordozni, s feladatait a jószándékú embernek emberhez méltó módon megoldani.”

– Nagy kincs lehetett egy ilyen hangfelvétel is... Pont azt beszéltük a vendégünkkel, hogy lehet, ez az egyik utolsó papszentelés volt, amelyen még részt vehetett a püspök úr is.

– Igen, akkor már ő nyilván súlyos beteg volt, hangján is lehetett hallani. Korábban még ő maga végezte a papszenteléseket, utána már segédpüspökével, Jakab Antallal együtt – aki tíz évig hűséggel szolgált mellette –, aztán végül már csak úgy, hogy jelen volt, tehát funkciót nem végzett. De mindenesetre az ő papjai ezeket a papszenteléseket nyilván soha nem felejtették el...

– Utolsó bérmálását – úgy tudom, a szülőfalujában – rokonai számára tartotta, családi körben – ez 1979 nyarán volt –, majd '79 őszétől egészségi állapota rohamosan romlott, és a végrendekezése – az, ha jól emlékezem – '76-ból származik, amelyben három fontos dolgot kért, amit nem teljesítettek. El tudja mondani?

– Ezen talán csodálkozik az ember, hogy ilyen kívánsága volt, amit tényleg nem teljesítettek. Az egyik az volt, hogy egyszerű gyalulatlan fenyőfa-koporsóba tegyék; a másik pedig, hogy beszédeket ne tartsanak föllette; a harmadik pedig az, hogy – furcsa módon – a városi temetőbe temessék. Hát, ez nem is volt szokás, és nem is lett volna jó. Ő oda tartozott a székesegyházba,

és az altemplom kriptájába helyezték valójában. Eltérően az ő kívánságától, díszes koporsóba tették. Beszédek, dicsérő szavak tulajdonképpen nem is voltak, hacsak nem annak vesszük a gyászmisén elhangzott szentbeszédet, amit [az akkor már automatikusan megpüspökké lett] Jakab Antal mondott, nagyon-nagyon szépen, meghatóan.

– Nagyon szépen köszönjük vendégünknek, hogy itt volt velünk, és segített nekünk az emlékezésben. Most még következzen egy részlet a Vértanúink-Hitvallóink c. filmből, amelyben a Duna Televízió is órá emlékezik a mai napon.

„Márton püspök házi őrizetét 1967. novemberében oldották fel, hogy Bukarestben találkozhasson a Szentszék küldöttével, Kőnig bécsi bíboros-érsekkel. Püspökként első ízben 1969-ben járt a Vatikánban, ahol VI. Pál pápa fogadta, és nagy megtiszteltetésben részesítette. 1971-ben részt vett a püspöki szinóduson, ahol beszámolt egyháza és a saját szenvedéseiről. Az 1970-es évek közepétől egyre gyakrabban gyengélkedett. Kínózták a börtönökben szerzett betegségek, de végül is a rák végzett vele. A 80-as éveiben járó főpap ezt az utolsó megpróbáltatást is méltósággal viselte. 1980-ban Szent Mihály napján hunyt el püspöki palotájában. Koporsóját a székesegyház kriptájába híveinek hatalmas tömege kísérte. A szentség hírében elhunyt Márton Áron erdélyi püspök boldoggá avatásának előkészítése 1990-ben hivatalosan is megkezdődött.”

Áron püspök 120 éve indult el életének hosszú útján, a szeretet mindenhatóságának útján, és Isten segítségével végig is ment azon.

Ide kívánczik még egy személyes rokon kapcsolódás is a közölt interjúhoz. Erdélyben élő unokatestvérem – egyébként a Duna TV rendszeres nézője – nagy meglepetéssel fogadta ezt a beszélgetést, még inkább az inzertek alakjában közben leadott fényképeket, amelyek egyike éppen az ő református lelkész édesapját – az én nagybátyámat – mutatta, amint együtt ül püspök úrral az Aranyosmenti községben tartott bérmálás alkalmával a terített ünnepi asztalnál.

Egyébként itt hangzott el kettőjük között az arra a korszakra igencsak nagyon jellemző, sokat jelentő mondat: „...Mi is iskolába jártunk, nekünk is vizsgázni kellett...”.

*Farkas Zsolt,
a Duna Televízió volt közalapítványi kurátora*

VI. PÁL PÁPA FOGADIA, 1969, 1971

KRIPTÁBA HELYEZVE

SÍK SÁNDOR SZOBRA

Kép és szobor is a szentség szolgálatában missziós üzenet bármely időben, korban, nem kell hozzá évforduló. Az emlékezés ugyanis maga az élet, a liturgiában – Krisztus örökségében – ugyancsak elhangzik, és az el nem múló emlékezésre vonatkozik, Krisztus örökös jelenlétére.

Az Őt követők különösen érzik, köztük van – 1963 óta – a tudós költő, piarista. Sík Sándor, akinek nincs évfordulója, mégis most állítottak neki szobrot, melyet egyik leghívebb követője, örökségének gazdagítója, Jelenits István piarista tanár, lelkiségi író áldott meg Mátrászentimre templomkertjében. Előtte szentmisét mondott a templomban, szépszámú résztvevő jelenlétében, majd a Mátra költőjéről előadást tartott.

Az alkalom köré krónika szöhető. Amikor Kacsik Árpád 1982-ben ide került, ténykedésének egyik jellemzője a spirituális örökséggondozása lett. Be kellett még fejtenie az új templom körüli térrendezést, de már készen állt a lelki terv: turista lelkigyakorlatok szervezése, amelyhez egy év múlva nemes kezdés volt a Magyar Piarista Rend részéről emléktábla elhelyezése a külső templomfalon annak tiszteletére, hogy Sík Sándor a negyvenes évek második felétől a nyári pihenőhónapjait Mátrászentimrén töltötte. Vonzotta a Mátra magaslata, s olyan politikai helyzetben, amikor a Csörgő patak mellett, magas fák alatt – látván a nyugtalanul himbáló leveleket – megkérdezte: „Honnan jön a szél, hová megy a szél?” Menedék lett számára a hegyvilág itt és a Pilisben. 1983-ban múlt húsz éve, hogy a költő búcsút mondott a világnak, melyet szeretett, ahogyan minden kis részletét az életet jelentő teremtesnek. Később a Rend nemesebb köre cserélte az első emléktáblát, amit most Sík Sándor bronzszobra „egészít ki”.

Sütő Ferenc szobrászművész gondolta át a Sík-életmű lényegét, amikor szemekbe és arcvonásokba ültette annak üzenetét: „Ments meg Uram a szürkeségtől!”

Amikor megkérdeztem Jelenits Istvánt, hogy mint esztétának mi a véleménye Sütő Ferenc művéről, a legyszerűbb szavakkal válaszolt: Szép szobor. Ha Sík Sándor esztétikáját ismerjük, jól tudjuk, mit jelent a szépség, amelynek megvannak a transzcendens jegyei. A költő lelkében mindig megébredt, sőt folyton ébren volt, amit Isten a természetnek és az embernek ajándékozott, különben hogy mondhatta volna, amit egyik versében – a bükkökhöz szólva – vallott meg: „...emberré lettem köztetek”.

Mit jelent Sík Sándor embersége? Az ünnepség után többekkel beszélgettem. Jolánka néni, aki még ismerte a költőt, ezt mondta: A szelídség, a jóság, a szép szó, a segítőkészség vezette őt, mindenkiel szóba elegyedett, mindenkiről érdeklődött, tanácsokat adott. Mintha a lelkipásztorunk lett volna. Nem értem, miért nem avatták már boldoggá! Olyan hangsúllyal nyomatékosította, hogy bennem is megfogalmazódott ez a miért. Szóval tettem Jelenits tanár úrnak...

Orvos barátom, aki folyton Mátra-lakó nyáron, és 1983 óta az emlékezések résztvevője piarista lelkülettel azt mondta: – Nagy esemény manapság ekként ünnepelni az ilyen kis településen. Ez a bizonyosság, hogy ahol kincset rejt a táj, onnan nem hiányozhat a kegyelem. A plébánosnak nagy érdeme, hogy nem hagyta elásni az „aranyat”.

Eszembe jutott sok régebbi nyár. A lelkigyakorlatok koszorúzta szép esték sora, az elhangzott Sík Sándor-versek, zenék, vendégművészek ajándékaként.

Akkor ezek a sorok kísérték át a bércezen – a templomig:

Addig él a fiatalság,

Ameddig a szépség.

Addig éljek, míg a szemem,

Míg a szívem ép még!

A benső élet kívánsága ez, s változzék bárhogyan a világ sora, erről a Szépségről nem mondhat le sem a művész, sem pedig az emberi igény.

Mátrászentimrén Sík Sándor mellszobra az első szabadtéri alkotás. Hívó jel, figyelmeztetés: elárvult a lélek, elvesznek az odaírt üzenetek. A költő, a példás életű szerzetes sem hallgat, aki a faluszéli kis lakból a temetőre látott. Itt írta-vallotta a kis ház építőjének:

Testvér, békén pihenj, és fel ne költösn,

Ha lebocsátják melléd deszkabölcsöm.

Azután, – ki mit szeretett, örökké!

Fejünk felett a fülemile költösn,

És én szeressem mindent, mindörökké.

Az önkormányzat – Stuller András polgármester és munkatársai – koszorúja mellé Piliscsaba-Klotildliget Jézus Szíve Plébánia közösségének virágai kerültek, mivel pihenőjének másik részét Sík Sándor ezen a településen töltötte. Küldöttség érkezett, nem protokolláris delegáció. Csíky Gábor és Katona Gyula a községépítő és természetvédő egyesület díszelnöke, választott elnöke helyezte el a koszorút, e sorok írója pedig a plébános, Száraz László köszöntő szavait adta át.

Így fogott kezét a szeretet a Mátra és a Pilis magaslatitkával üzenetként a felbolydult világnak – Sík Sándor gondolatával:

A hangos ember érőt nem teremt,

Az erőszaknál erősebb a csend.

[Művészet-Barátai 2015. szeptember-október]

Beszélgetés Pomogáts Béla irodalomtörténésszel a piarista gimnáziumi emlékekről

A középkorúak, de főleg az idősebb generáció számára nem kell bemutatni Pomogáts Bélát. Régebben a TV-ben gyakran láthattuk, de nevével most is gyakran találkozunk – és nemcsak irodalmi berkekben. A számos díjjal (Széchenyi díjjal, a Magyar Köztársaság Érdemrend Középkeresztjével) kitüntetett híres irodalomtörténész hat éven keresztül az Írószövetség elnöke volt, de egy sereg régebbi és jelenlegi elnökségi tagságának, közéleti szerepének ismertetését hely hiányában mellőzöm.

– Először is köszönöm, hogy az interjú készítéséhez a beszélgetésre – „idegenként” – lakásodra invitáltál. Belépve hozzád szinte mellbevágott hatalmas, példásan rendezett könyvgyűjteményed, jobban mondva méretes könyvtárad lenyűgöző látványa. Hány könyved van?

– Nagyjából harminchármezer, ezek most már szépen rendbe vannak rakva. Azt tervezem, hogy a könyvtár, majd, ha az Úristen magához szólít, Erdélybe, a Székelyföldre kerüljön. Ezt tavaly be is jelentettem Csíkszeredában, nagy tapsot kaptam érte. Remélem, a könyvek elszállítását valahogy, remélhetőleg állami segítséggel, meg lehet majd oldani.

– És ebből mennyi, amit te írtál és mennyi, amit te szerkesztettél?

– Több mint száz önálló könyvem jelent meg és közel száz olyan antológia, szöveggyűjtemény, amelyet én állítottam össze. Mondhatom, egész életemben dolgoztam, szerencsére az életem is úgy alakult, legalábbis harmincéves koromtól kezdve, hogy mint egy akadémiai kutatóintézet munkatársa ezt megtehettem.

– Úgy tudom, magyar tanár az eredeti végzettséged. De hogyan sikerült a piaristáktól a kommunizmus vad éveiben a tanári szakra bejutni? Az én gimis éveimben (1957–1961) tudomásom szerint szinte senki nem próbálkozott a jogi és tanári szakra jelentkezni – hiszen reménytelen volt a bejutás.

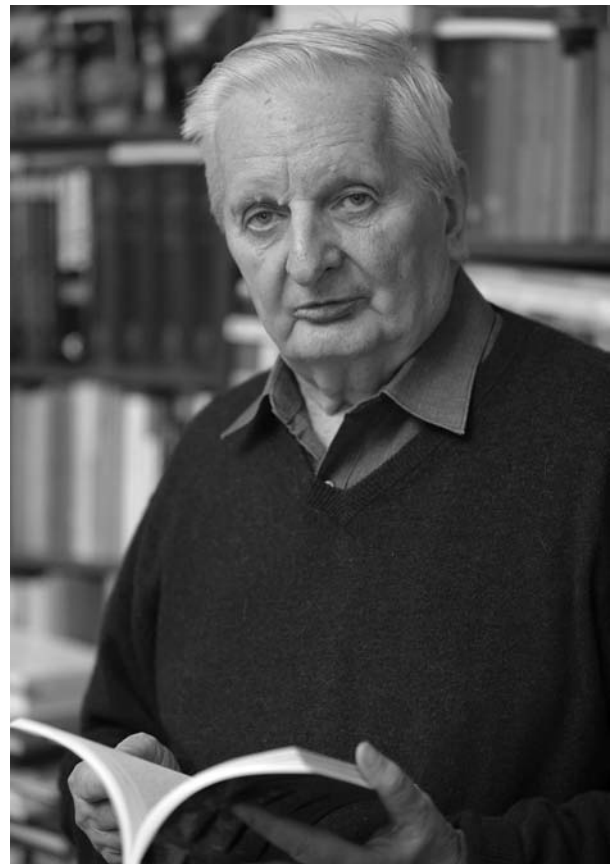
– Nekem ebben szerencsém volt, mert orvos édesanyámnak volt egy olyan meggyógyított hálás betege, aki gyógyulása után érdekemben szólt legjobb barátjának, az ELTE akkori rektorának. Így a rektornak engedélyezett keret jóvoltából felvettek.

– Hát ez tényleg csodának számíthatott akkor a piaristáktól bejutni az egyetemre, bármilyen jól is tanult (és felvételizett) valaki. Biztos vagyok benne, jól tanulhattál a gimnáziumban.

– Végig mindenből jelesen volt, s kitűnő bizonyítványomat nem rontotta le a testnevelésből eredetileg négyesnek szánt érdemjegy, amit Szilágyi Géza tanár úr jelesre javított.

– Nálatok is akkoriban a kosárlabdázás töltötte ki a testnevelési órát?

– Egész órán kosaraztunk, jelzem, én pocsék játékos voltam a „menők” társaságában. Akkoriban az országos középiskolai bajnokság döntőjét a gimink és a szombat-

helyi csapat játszotta. Ez olyan rendkívüli esemény volt számunkra, hogy pár diák kivételével „illegálisan” az egész osztály kiszökött a döntőre. Győzött is a csapatunk! De a „lógás” miatt Fekete Antal tanár úr, aki különben kiváló tanár volt, szigorú szankciókat követelt ellenünk az igazgatónál, a kényes ügyet Szemenyei tanár úr diplomatikus közbenjárása simította el.

– Mint egykori igen középszerű diák mindig ámulva tekintettem az olyanfajta kitűnő és rendkívüli tehetséggel megáldott osztálytársaimra, amilyen te is lehettél. Gondolom azért a humán tárgyakban erősebb voltál, mint a matekban.

– A reáltárgyakat is szerettem, így a matematikát is, de a magyar mellett a földrajz volt a másik kedvenc tantárgyam. Erősen gondolkoztam azon, hogy földrajzsza- kos tanárnak megyek.

– Akkor miért nem azt választottad?

– Tudtam, hogy egy földrajzosnak tantárgya jobb el-sajátításához sokat kell majd külföldön járni, s erre a kommunizmus éveiben nem láttam lehetőséget. Így a magyar mellett döntöttem.

– De mikor? Már jóval az érettségid előtt?

– Nem. Lényegében csak az érettségi körül döntöttem a magyar mellett.

– Hát nagyon jól választottál. Irodalmi vonalon imponálónan magas csúcsokra jutottál, elég csak arra utalni, hogy sokáig az MTA Irodalomtudományi Intézet vezető-

ségében dolgoztál, az MTA Irodalomtudományi Bizottság tagja voltál, Széchenyi-díjat és Akadémiai Díjat kaptál, stb., stb. De térjünk vissza a múltból a régmúltba, a piarista évekre. Egyáltalán miért választottad a piarista gimnáziumot?

– Abban az időben nyolcosztályos volt az iskolánk, s gyerekfejjel nem én választottam, hanem szüleim. Ebben talán az is közrejátszott, hogy édesanyám egyik kedvelt kolleganőjének a fia piarista pap volt, édesapám meg rendszeresen – és mindig nagy csodálattal – hallgatta Sík Sándor prédikációit.

– Biztos vagyok benne, hogy kitűnő magyar tanárokat kaptál, akik nagyban meghatározóak voltak a magyar iránti érdeklődésed felkeltésében és főleg annak megszerettetésében.

– Magyar István színes egyénisége, lelkes irodalom-szeretete, Fekete Antal nívós nyelvtanórái, a módszeres és logikus gondolkodásra nevelés nagy hatással volt rám és egyáltalán a pályaválasztásomra.

– Ki volt az osztályfőnököd?

– Szemenyei László.

– Mit tanított?

– Földrajzot és biológiát. Neki köszönhetem, hogy a magyar mellett a földrajz lett a másik kedves tantárgyam. Nemcsak mint kiváló tanárt és osztályfőnököt, hanem eszményi cserkészparancsnokot is tisztelhettem benne. Az egyik legkiválóbb tanár volt, akivel életemben találkoztam.

– Ki tanította a matekot? Csak nem Pogány tanár úr, akitől végig rettegtem, – mindig elismerve bámulatos nagy tudását, tantárgya iránti fanatizmusát.

– Péntek tanár úr ugyanolyan – ha még nem szigorúbb – tanár lehetett, de az ő szigora nem párosult heves indulatokkal.

– Kik voltak még a tanáraid?

– Az eredetileg német szakos Meggyes tanár úrról tudtuk, hogy a hadifogságban tanult meg oroszul. De milyen jól! A hittant Medvigy tanár úr tanította, aki az ő kedves, szinte bájos előadasmódjával a korszerű katolikus vallásos gondolkodás irányába terelt bennünket, Maklári tanár úr kémiát tanított, némiképp bohém természetű „művészlelek” volt, aki egyben az énekkart is vezette, s a szolid diáktrefák lelkes méltányolója volt.

– Ki volt a történelem tanárod?

– Gál tanár úr a történelmet úgy tanította, hogy egyszerre a hivatalos tankönyv megtanulása mellett az igazi magyar történelmet is előadta, felkészítve minket arra, ha tanfelügyelő jön, mit is kell „helyesen” felelnünk.

– A gimnáziumból az egyetemre kerülve ott is jó tanuló voltál?

– Végig jeles voltam, csak katonai ismeretek tárgyából kaptam „rossz”, azaz négyes jegyet.

– Aztán megszakadt a kapcsolatod a piarista „közegyel”?

– Egyáltalán nem. 1964-ben megnősülve eskető papom Jelenits István volt. Egykori osztálytársaimmal is megmaradt a kapcsolatom, ha az évek során fellazult is. Közülük megemlíteném a kiváló szobrász Melocco Miklós nevét, valamint a jelenleg is professzorként ténykedő Gyürk István nevét, aki – biztos te is tudod – Ausztráliában volt nagykövet.

– Ráadásul a Piarista Diákszövetségben is kezdetben aktívan vettél részt. Tudom, egy időben a Diákszövetségünk elnökhelyettese voltál.

– Igen. Antall József volt az elnök, én az egyik helyettese.

– Irodalmi vonalon, tehát pályádon is tartottál kapcsolatot volt piar diák „kollegákkal”?

– Igen. Példaként említem, hogy Pilinszky Jánossal gyakran találkoztam hosszas eszmecsere erejéig. Korunk legnagyobb, a világirodalomban is számon tartott költője volt. Sokszor voltam együtt Örkény Istvánnal is Szigligeten az ottani alkotóházban. És persze egykori eskető papommal, a neves hittudóssal és nagy írói tehetségű Jelenits Istvánnal (Pistával) is kapcsolatban maradtam. Nem hallgathatok arról sem, hogy egyik legjobb barátom: Rónay László ugyancsak piarista diák volt, néhány esztendővel alattam, és ugyancsak a piaristák növendéke, majd maga is piarista szerzetes és tanár Lukács László, a Vigília főszerkesztője, aki szintén a szűkebb baráti körömhöz tartozik.

Köszönöm a finom kávé, a dedikált ajándékkönyvet és főleg azt, hogy időt szakítottál erre a – számomra oly kellemes és érdekes – beszélgetésre. Biztos vagyok benne, hogy öregdiák társaink is érdeklődéssel fogják olvasni majd a visszaemlékezéseidből készült beszámolót.

Kölcsei Tamás

Hírek, programok

• **Piarista tanárok sírjainak** meglátogatása a Fiumei úti Sírkertben 2016. október 27-én, csütörtökön 15 órától; Az Új Köztemetőben másnap, október 28-án, pénteken 15 órától. Mindkét napon találkozó a temető főbejáratánál.

• **Az egykori tanárainkról megemlékező** szentmise – a Piarista Szalon következő rendezvényét megelőzően – november 2-án, szerdán 17.30-kor lesz a Piarista Kápolnában.

• **Antall József sírjának** hagyományos megkoszorúzása 2016. december 9-én 14 órakor lesz a Fiumei úti temetőben lévő síremléknél. Mádl Ferenc sírjánál is tisztelgünk ebből az alkalomból.

• **Elhunyt diáktársainkért**, a diákszövetség újraalapítójáért, Antall Józsefért, a háborús hősökért a hagyományos szentmise 2016. december 11-én, vasárnap 17 órakor lesz a Duna-parti kápolnában.

• **A Diákszövetség hagyományos** karácsonya december 19-én, hétfőn 16 órától lesz a diákszövetségi irodahelyiségben. A szokásos óév-búcsúztatásra december 30-án, pénteken 16 órától kerül sor.

ALAPVETŐ TUDNIVALÓK A FATIMAI JELENÉSEKRŐL

A Hittani Kongregáció 2000. június 26-i dokumentumából

A „fatimai jelenések” három angyali és hat Mária-jelenés 1916. V. 13 – 1917. X. 13. között:

1916 tavaszán a 3 pásztorgyermek – a 10 éves Santos Lúcia, a 9 éves Marto Ferenc és húga, a 7 éves Marto Jácinta – egy ifjút pillantott meg, aki a béke angyalának nevezte magát, és imádságra buzdította őket. Nyár közepén az angyal Portugália őrzőangyalaként mutatkozott be, és áldozatokra buzdította őket. Szeptember végén az angyal az Oltáriszentséggel jelent meg, és megáldoztatta a 3 gyermeket.

1917. V. 13; a Szent Szűz jelent meg a Cova da Iria, a 'Béke völgye' lejtőjén, és kérte a gyermekeket, hogy imádkozzák a rózsafüzért, és 6 hónapon át ugyanebben az időpontban jöjjenek el hozzá.

VII. 13; a Szűzanya 3 titkot közölt a látnokokkal

VIII. 13; a gyermekeket elzárva tartották, ezért a Szűzanya VIII. 19-én jelent meg Valinhosban. A Szűzanya imádságokat, áldozatot és engesztelést kért. (E jelenés helyén az emigráns magyarok építettek kápolnát, melyet 1956. VIII. 12-én, most 60 éve szenteltek föl!)

X. 13; kb. 70.000 ember jelenlétében történt a jelenés és a napsoda, amit minden jelenlévő látott.

A fatimai jelenések egységet alkotnak, s hozzájuk tartozik még:

1925. XII. 10; a pontevedrai jelenés, amikor a Szűzanya az engesztelő elsősombati ájtatosságot kérte, és

1929. VI. 13; a tuy-i jelenés, amikor Oroszország felajánlását kérte.

A fatimai jelenések kivizsgálása 1929. IV. 14-én fejeződött be, s a fatimai megyéspüspök 1930. X. 13-án hirdette ki hiteles voltukat.

A följajánlást 1942. X. 31-én XII. Pius, 1964. IX. 21-én a II. Vatikáni Zsinat 3. ülészakánának végén VI. Pál megtette, de csak 1984. II. 25-én történt meg úgy, ahogy azt a Szűzanya kérte, amikor II. János Pál pápa a Szent Péter téren, a fatimai kegyszobor előtt a világ püspökeivel lélemben egyesülve följajánlotta a világot a Szűzanya Szeplőtelen Szívének.

A FATIMAI TITKOK

A „titok” első két részét Lúcia nővér 1941. augusztus 31-én írta le, és Ildefonz Schuster milánói bíboros érsek 1942-ben hozta nyilvánosságra.

Az első titok: A POKOL LÁTOMÁSA ÉS BÜNTETÉSEK JÖVENDŐLÉSE, MELYEK A VILÁGRA VÁRNAK, HA NEM HALLGAT A SZŰZANYA INTÉSÉRE.

Lúcia nővér így foglalta írásba a látomásokat:

„A titok három különböző részből áll, melyekből ketőt most feltárok. Az első a pokol látomása volt.

A Szűzanya egy hatalmas tűztengert mutatott, melyről úgy tűnt, a föld alatt van. A tűzben elmerült ördögöket és lelkeket úgy láttuk, mintha átlátszó fekete vagy barna izzó szénparázs lettek volna emberi alakban, s hányódtak a lángok között, melyek mint hullámok vitték őket. Magukból az ördögökből és lelkekből is lángok, füstfelhő és szikrák csaptak ki. Minden irányba hullottak, mint a szikrák hatalmas tűzvészben: súlytalanul és egyensúlyt veszítve. Közben reszketve jajgattak iszonyatukban és félelmükben, s kétségbeesetten kiáltoztak fájdalmukban. Az ördögök szörnyű és fölismerhetetlen állatok iszonyatos és visszataszító formájában mutatkoztak, átlátszóak voltak és feketék.

Ez a látomás csak egy pillanatig tartott. És hála a mi jóságos Mennyei Anyánknak, aki korábban (az első jelenéskor) megígérte nekünk, hogy az Égbe visz, különben azt hiszem, meghaltunk volna az iszonyattól és a félelemtől.”

A második titok: MÁRIA SZEPLŐTELEN SZÍVE TISZTELETÉNEK KINYILATKOZTATÁSA, mely reménycsillag a világ békéje és a lelkek üdvössége számára.

„Akkor tekintetünket s Szűzanyára emeltük, aki jósággal és szomorúsággal telve ezeket mondta: »Láttátok a poklot, ahova a szegény bűnösök lelkei zuhantak. Megmentésükre akarja megalapítani Isten a világban az én Szeplőtelen Szívem tiszteletét. Ha megteszik, amit mondok nektek, sok lélek megmenekül, és békéjük lesz. A háború a vége felé jár; de ha nem hagyják abba Isten bántását, XI. Pius pápasága alatt egy másik, még rosszabb háború fog kezdődni. Amikor egy éjszaka majd látjátok, hogy ismeretlen fény támad, tudjátok meg, hogy ez a nagy jel, amit Isten ad nektek arra, hogy megbüntetni készül a világot bűneiért a háború, az éhínség s az Egyház és a Szentatya ellen irányuló üldözések által. Ennek megakadályozására kérem, ajánlják föl Oroszországot az én Szeplőtelen Szívemnek, s vezessék be az engesztelő szentáldozást elsősombatonként. Ha teljesítik kéréseimet, Oroszország meg fog térni, és békéjük lesz; ha nem, tévedéseit a világra fogja szórni háborúk gerjesztésével és az Egyház üldözésével. A jók vértanúk lesznek, a Szentatyanak sokat kell szenvednie, nemzetek fognak elpusztulni. Végül az én Szeplőtelen Szívem győzni fog. A Szentatya föl fogja ajánlani nekem Oroszországot, mely meg fog térni, és a világ egy békés korszakot kap ajándékkul.«”

A harmadik titok: AZ EGYHÁZ KERESZTÚTJÁNAK LÁTOMÁSA

A „titok” harmadik részét Lúcia nővér 1944. január 3-án a leiriai Püspök és a Szentséges Szűz parancsára foglalta írásba:

„Az én Istenem iránti engedelmességből – aki Őexcellenciája, a Főtitiztelendő leiriai Püspök úr s Ön és az én Szentséges Anyám által adott erre parancsot nekem – írok Önnek.

A két, már korábban elmondott rész után Miasszonyunk bal oldalán, egy kicsit magasabban láttunk egy angyalt, bal kezében lángpallossal; szikrázva lángokat bocsátott ki magából, mintha föl akarná gyújtani a világot; de a lángok kialudtak, amikor találkoztak a Miasszonyunk felénk nyújtott jobbából áradó sugárzással. Az Angyal jobb kezével a Földre mutatva hangos szóval mondta: »Bűnbánat, bűnbánat, bűnbánat!« Egy igen nagy fényességben, ami Isten, láttunk »valami olyasmit, mintha tükör előtt vonultak volna emberek«, láttunk egy fehérbe öltözött püspököt, »akiről úgy gondoltuk, ő a Szentatya«.

Sok más püspök, pap, szerzetes és szerzetesnő ment föl egy meredek hegyre, melynek csúcsán nagy kereszt állt fatörzsekből, mintha hántolatlan paratölgy lett volna; a Szentatya, mielőtt odaért, egy félíg lerombolt, félíg düledező városon ment keresztül botladozó léptekkel, fájdalommal és aggodalommal telve imádkozott az út mentén heverő holtak lelkéért; fölrve a hegy tetejére, térdre borult a nagy kereszt lábánál, és egy csoport katona löfegyverekkel és nyíllal tüzelve rá, megölte őt. Ugyanígy haltak meg egymás után csoportokban a püspökök, papok, szerzetesek és szerzetesnők, különféle világi emberek, különböző társadalmi osztályokból és állásokból való férfiak és nők. A kereszt két szára alatt két angyal állt, mindegyiknél kristály öntözőkanna, melybe összegyűjtötték a vértanúk véréit, s öntözték vele az Istenhez közeledő lelkeket... Kelt Tuyban, 1944. március 1.

A lepecsételt borítékot először a leiriai Püspök őrizte, majd 1957. április 4-én átadták a Szent Officium Titkos Levéltárának.

1959. augusztus 17-én XXIII. János pápa felbontotta a „fatimai titok” harmadik részét tartalmazó borítékot, elolvasta, majd „kis habozás után” ezt mondta: „Várjunk. Imádkozni fogok. Majd megmondom, mit döntöttem.” Később úgy határozott, hogy a lepecsételt borítékot visszaküldi a Szent Officiumnak, s nem fedi föl a „titok” harmadik részét.

VI. Pál pápa 1965. március 27-én elolvasta a levelet, és visszaküldte a borítékot a Szent Officium levéltárába, azzal az utasítással, hogy a szöveget nem szabad nyilvánosságra hozni. II. János Pál pápa a „titok” harmadik részét tartalmazó borítékot az 1981. május 13-i merénylet után magához kérte, próféciaként értékelve a harmadik titkot, kijelentette: „egy anyai kéz vezette a golyó pályáját, és a haldokló pápa megállt a halál küszöbén.” 2000. V. 13-án Fatimában boldoggá avatta Ferencet és Jácintát, és elrendelte a harmadik titok közzétételét.

Dr. Diós István
Központi Papnevelő Intézet

Könyv az anyanyelvünkről

A kiváló nyelvművelő piarista tanár, Holczer József praktikus könyvet tett az asztalunkra olyan időben, amikor a nyelv védelmét, a helyesírás fontosságát fölöslegesenek, a nyelv védelmezőit pedig diktátoroknak nevezik azok, akik más egyebekben is „szabadelvűek”, sajnos nem a szó nemes értelmében.

Veszélyeztetettségünk anyanyelvünk területén sem hiányzik, sőt a számítógépek által egyre nagyobb. Ha pedig az elmúlt évtizedek ideológiai törekvéseit sorjázuk, rájövünk: az egyházi nyelv szinte teljesen kimaradt a vizsgált szókincsből, több száz olyan szó, szóösszetétel (főleg a tulajdonnevek között) található a gyakorlatban, melyeknek helyesírása kétséges, talányos, nem döntöttek róluk. Holczer József, amikor gazdag tartalmú könyvében megfigyeléseit, megjegyzéseit, javításait közzéteszi, erre is figyel, s a Nyelvművelő Kéziszótár kapcsán ezt írja: „...elkelne már – távlatilag talán körvonalazódhatna is! – egy olyan kézikönyvecske, amelynek pillanatnyi munkacíme legfrappánsabban ez lehetne: »Keresztény/vallási nyelvművelő.«

(HOLCZER JÓZSEF: *Emberítő csodánk. Kecskemét, 2003*)

A piarista öregdiák imája

Atyám, jóságodnak köszönhetem, hogy a Kegyes Iskolák neveltek. Kérlek, hogy ennek tudatát sose feledjem, sőt mindinkább érezzem. Könyörgök, hogy Fiad, Jézus áldozata lelkem megmentésére ne legyen hiábavaló. Szent Lelked világosítsa meg hitemet, lobbantsa lángra felebaráti szeretetemet, növelje reményemet. Istennek Szent Anyjára, a Kegyes Iskolák Királynőjére és Kalazanci Szent Józsefekre kérlek: áldd meg a Kegyes iskolák papjait, tanárait és diákjait, egykori tanárait és iskolatársaimat; áldd meg hazámat, családomat, és áldj meg engemet, halottaimnak pedig adj örök békeséget. Amen.

SZÁZ ÉVE SZÜLETETT CSICSERY-RÓNAY ISTVÁN

A pesti gimnáziumban 1935-ben érettségiző két osztályból többen is voltak, akik – így vagy úgy – ismertséget szereztek. Kettőn léptek be a Piarista Rendbe (Darvasy Mihály és Torontáli László), hárman katonák lettek, akik közül kettőn (Bátori Kálmán és Verebély László) hősi halált halt, kettő pedig (Csicsery-Rónay István és Saláta Kálmán) a háború vége felé bekapcsolódtak a politikai életbe.

Csicsery-Rónay István három felsőfokú tanintézet végzése után katonai behívót kapott, s így 1942–1943-ban a Donnál harcolt; a voronyezsi csatában többszörösen is megsebesült. 1944-ben máris a háborúellenes, baloldali érzelmű Magyar Függetlenségi Mozgalomban működött, s egy magyar partizán-század parancsnok-helyettese. 1945-ben az Ideiglenes Kormány külügyminisztériumában titkár, a Kisgazda Pártban a Centrum-csoporthoz tartozva a Külügyi osztály vezetője. A Magyar Testvéri Közösség tagjaként is szerepel, amely tény az egyre erősebbé váló Kommunista Párt 1947-ben – „összeesküvés” ügyet konstruálva – a vezető kormánypart szétzúzására használt fel. Csicsery-Rónay nyolc hónapos börtönbüntetését letöltve máris külföldre távozott.

Ez év június 10-én ünnepeltük a már 5 éve elhunyt (megfogalmazása szerint) politikus, történész, író, könyvkiadó 100. születésnapját a belvárosi, Szép utcai lakóházán emléktábla avatásával az V. kerületi alpolgármester ünnepi beszéde mellett.

„Megtiszteltetés számomra, hogy egy olyan ember emlékéit idézhetem fel, akít – bárhová is vetett a Sors – mindig a magyarság ügyét szolgálta. Fiatal éveiben éppúgy, mint meglelt emberként. Bár zalai születésű volt, a mi szűkebb pátriánkhoz, Belváros-Lipótvároshoz ezer szál-

al kötődött. Itt volt a budapesti lakhelye, itt tanult a piaristáknál, és az amerikai emigráció után is ide tért haza.

Magyar ember volt.

Magyar polgár. Magyar állampolgár. A családból hozott erkölcsi elvei a piaristáknál még inkább megszilárdultak.

Igaz emberként élte az életét. Az emigrációban sem szűnt meg a magyarság érdekeit szolgálni. Újságot, könyvkiadót alapított, hogy a tiltólistán lévő írók, költők műveit kiadhassa, terjeszthesse. Neki köszönhetjük, hogy egy washingtoni stúdióban rögzítették Illyés Gyula Egy mondat a zsarnokságról című versét. Egy visszaemlékezés során elmesélte: nem volt pénze taxira, így rávette a – Nyugaton is nagy tiszteletnek örvendő – költőt, hogy gyalog menjen el vele a távoli stúdióba. S ezt a rendkívüli kuriózumnak számító felvételt Brahms CD-k borítóiba bujtatva juttatta el Magyarországra.

Csicsery-Rónay István fáradhatatlan ember volt. Bennünket, fiatalokat is megszégyenítő energiával, ambícióval szolgálta a magyarság ügyét élete végéig.

Mi, belvárosiak büszkék vagyunk arra, hogy közöttünk élt. Órizni, ápolni fogjuk az emléket, hisz példakép lehet számunkra, s az lehet az eljövendő nemzedékek számára is”.

F. Zs.

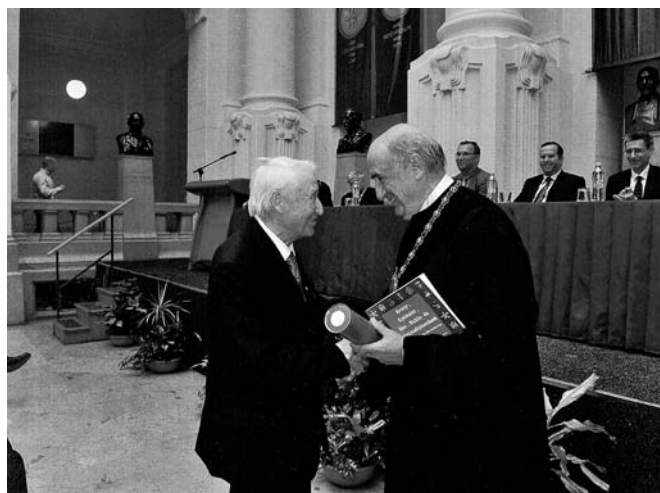

Dr. hc. Barsai János

1929-ben született Budapesten. Villamosmérnöki oklevelének száma: 108.

1951-ben a Kohó-és Gépipari Minisztérium a Magyar Siemens Reiniger Művekhez osztotta be szolgálatra, amely cég ekkor szovjet tulajdonban volt. A cég 1952-ben került magyar tulajdonba Röntgen és Orvosi Készülékek Gyára címen, és 1954-ben nevezték ki a próbaterem vezetőjévé. A gyár 1956-ban önálló export jogot kapott, Medicor Röntgen Művek elnevezéssel. 1959-ben nevezték ki az elektromos fejlesztési osztály vezetőjévé. 1961-65 között a Medicor kairói irodáját vezette, ellátva Libanont és Szíriát is. 1965-ben tért vissza családjával Budapestre, és ismét átvette a fejlesztési osztály vezetését. Ekkor fejlesztették ki az új diagnosztikai röntgengenerátorokat, új vizsgálószerkezeteket, röntgenkép-erősítőket

TV láncsal, angiográfiás röntgenberendezéseket. Mivel ekkor a CT berendezéseket még nem ismerték a

világon, sztereo-angiográfiás röntgenberendezéseket alakítottak ki. Ezt a miskolci vasgyári kórházban helyezték üzembe mérőműszerrel együtt, amelyet a MOM gyártott, és 1-2 mm pontossággal mért. A berendezést Magyarországon, az USA-ban és Kanadában fogadták el találmányként. 1966-1971 között tanársegéd (másodállásban) a BME Villamosmérnöki Kari Géptan Tanszé-

ken dr. Sváb János és dr. Magyar József professzorok vezetése alatt. 1970 óta részt vesz az IEC TC 62 (Genf) villamos gyógyászati készülékek műszaki bizottságának munkájában.

A TC 62 Magyar Nemzeti Bizottság tiszteletbeli, örökös elnöke. 1971-75 között a Medicor torontói (Kanada) irodáját vezette, 1978-82 között Medicor USA Ltd. elnöke volt Columbusban (Ohio). Több tanulmánya jelent meg Kanadában és az USA-ban. 1984-ben vállalt munkát –a Medicor jóváhagyásával – az AMED (Florida) cégnél mint műszaki igazgató. 1988-ban ment nyugállományba a Medicortól, de tanácsadóként 2006-ig dolgozott a cégnél (2000-2005 között a General Electric tulajdonában). Tagja a MEE-nek (1950 óta), a Magyar Mérnök Akadémiának, a Magyar Mérnöki Kamarának. Life Senior Member of IEEE New York, Member of the National Society of Professional Engineers Washington D.C.

The Yorker International University mérnöki díszdoktorátust Dr. Eng. adományozott neki elismert munkáiért, mely oklevelet az egyetem európai (milánói) részlege adott át neki ünnepélyesen a firenzei Borghese palotában 2009-ben. Munkássága elismeréseként mérnöki díszdoktorátusban részesült.

Kitüntetései: Munka Érdemérem (1955), a Gépipar kiváló dolgozója (1968), a Külkereskedelem kiváló dolgozója (1963), a Magyar Köztársaság Minisztertanácsa Kiváló

Munkáért jelvény (1989), az IEC (International Electrotechnical Commission) genfi elnöke „1906 AWARD” kitüntetést adományozott neki az IEC TC 62-ben végzett munkájáért (2013).

Az Egyetem Szenátusa 2001-ben arany-, 2011-ben gyémánt, 2016-ban vasdiploma adományozásával ismerte el értékes mérnöki tevékenységét.

János bátyámnak szívből gratulálunk, és kívánunk egészséget! Büszkék vagyunk rád.

*Borza György senior alias György deák
KFG54/2016. augusztus*

In memoriam P. Tomek Vince,

a Piarista rend generálisára, akitől – atyai áldásával – Rómában, a S. Pantaleone piarista bazilikában, 1972. május hó 19-én kaptam emlékül egy szentképet, Goya spanyol festőművész remekművét: Kalazanci Szent József utolsó áldozását.

A piarista „vén diák” imáját olaszból magyarra plántáltam, és igaz szeretettel küldöm a magyar piarista iskolák minden „vén” és kisdiaákjának a távoli Fekete-erdő egyik kies völgyéből, alig félnapi járóföldre a Duna igazi forrásától. *(Lásd a 18. old.)*

Oberprechtal, 1986. december 11.

*Palásthy Rezső,
a budapesti piarista gimnázium VIII/a
osztályának 1937-ben érettségizett vendiákja*

Magyar Piarista Diákszövetség Közhasznú szervezet
Adószám: 19013581-1-41 **Elnök:** Strommer Pál
Számlaszám: OTP Bank: 11708001-20504685
SWIFT kód: (BIC) OTPVHUHB
IBAN szám: HU68 1170 8001 2050 4685 0000 0000

Piarista Alapítvány (Alapító: Magyar Piarista Diákszövetség)
Közhasznú szervezet **Adószám:** 19013598-1-41
Kuratórium elnök: Bognár László
Számlaszám: ERSTE Bank: 11991102-02103154
SWIFT kód: (BIC) GIBAHUHB
IBAN szám: HU29 1199 1102 0210 3154 0000 0000

1052 Budapest, Piarista köz 1.
Telefon/üzenetrögzítő: +36 1 486-4432
Internet: <http://www.diakszov.piar.hu>;
E-mail cím: diakszov@piar.hu

Nyilvántartási ügyek: Császár Dániel +36 30 466-0349
E-mail cím: csaszar.daniel@mpdsz.piarista.hu
Gazdasági ügyek: Svastits Géza, +36 1 486-4454
E-mail cím: svastits.geza@piarista.hu

Hivatalos órák: Budapest, Piarista u. 1. (Budapesti Piarista Gimnázium) I. emelet alatt minden hétfőn 14-17 óra között

Tagdíj: aktív keresőknek évi 4000 Ft, nyugdíjasoknak, tanulóknak és pártoló tagoknak évi 2000 Ft. Külföldiek tagdíja 40 Euro, vagy annak megfelelő más pénznem. **Adományokat** a fenti számlákon köszönettel fogadunk. Befizetés a házi pénztárban a hivatalos órákban, a kiküldött csekkkel, vagy banki átutalással a fenti számlákra.

A Piarista Diák következő, 84. száma 2017. március hónapban jelenik meg.

Lapzárta: 2017. február 10.

Piarista Diák • Kiadja a Magyar Piarista Diákszövetség • Nyilvántartási szám: 163/440/1/2008

Szerkesztette a Sajtóbizottság: Borián Tibor Farkas Zsolt

Tördelés: Logod Bt. • Nyomda: Innova-Print Kft. • Felelős vezető: Komornik Ferenc